

Uchwała Nr XLIII/.../2018

Rady Gminy Niebylec

z dnia 22 marca 2018 r.

w sprawie uchwalenia „Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Niebylec na lata 2017-2020”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, art. 40 ust. 1, art. 41 ust. 1 i art. 42 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1875 z późn. zm.) oraz art. 87 ust. 1, 3 i ust. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 2187 z późn. zm.) po uzyskaniu pozytywnej opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Rada Gminy Niebylec uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Program Opieki nad Zabytkami Gminy Niebylec na lata 2017-2020” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały zleca się Wójtowi Gminy Niebylec, a nadzór nad jej wykonanie powierza się Komisji Kultury, Oświaty i Spraw Społecznych Rady Gminy Niebylec.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

 RADCA PRAWNY
mgr Jerzy Koczot

**PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY NIEBYLEC
NA LATA 2017 – 2020**

Niebylec 2017

Spis treści

1.	Wstęp.	3
2.	Podstawa prawna opracowania Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Niebylec na lata 2017-2020.	4
3.	Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.	4
4.	Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.	6
4.1	Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.	6
4.2	Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu.	7
4.2.1	Gminny program opieki nad zabytkami a wojewódzkie akty prawne (analiza dokumentu).	7
4.2.2	Gminny program opieki nad zabytkami a powiatowe akty prawne.	8
5.	Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.	8
5.1.	Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy).	8
6.	Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Niebylec.	9
6.1	Obiekty w Gminie Niebylec wpisane do rejestru zabytków.	10
6.2	Obiekty w Gminie Niebylec wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.	18
6.3	Zabytki archeologiczne.	18
7.	Założenia programowe - zestawienie celów priorytetowych, kierunków działań i zadań do realizacji programu opieki nad zabytkami na lata 2017-2020.	19
8.	Instrumenty wdrażania i realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Niebylec.	20
9.	Zasady oceny realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Niebylec.	21
10.	Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Niebylec.	22

Załączniki:

Załącznik nr 1 – Ewidencja Zabytków Gminy Niebylec

Załącznik nr 2 - Wykaz stanowisk archeologicznych Gminy Niebylec

Załącznik nr 3 - Spis stanowisk w układzie chronologiczno-kulturowym.

1. Wstęp

Rolę zabytków ujmuje się z reguły w kategoriach historycznych oraz estetycznych. Są one cenione jako wytwory i świadectwa historii pozostałej po przodkach. Podnoszą prestiż i urodę otoczenia. Decydują o pięknie miast i wiejskich krajobrazów. Zabytki są też cennym elementem kultury przyczyniającym się do kształtowania przyjaznego otoczenia człowieka. Zachowanie, ochrona i konserwacja zabytków to ważna realizacja zadań, która wyróżnia obszar gminy, przesądza o jej atrakcyjności kulturalnej, turystycznej, a także przyczynia się do rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Gminny program opieki nad zabytkami jest elementem polityki samorządowej. To dokument o charakterze pomocniczym i uzupełniającym istniejące akty gminnego planowania przestrzennego. Nie ma on jednak statusu aktu prawa miejscowego, nie może stanowić samodzielnej podstawy rozstrzygnięć władczych względem jednostek spoza aparatu administracji publicznej.

Podstawowym celem opracowania programu opieki nad zabytkami jest określenie zasadniczych kierunków działań oraz kluczowych zadań, jakie winny być realizowane dla poprawy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego Gminy Niebylec, dla zachowania śladów przeszłości. Program ma określić pewien stan idealny, do którego należy dążyć w zakresie opieki nad zabytkami – wskazywać zadania konieczne do wykonania, ale też sugerować sposoby ich realizacji. Ma służyć podejmowaniu planowych działań dotyczących wspierania, inicjowania, koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego, również upowszechniać i promować dziedzictwo kulturowe.

Program opieki nad zabytkami wymaga cyklicznej aktualizacji z uwagi na zmieniające się przepisy prawa oraz zmieniające się uwarunkowania gospodarcze i kulturowe, a także zmieniający się stan zasobów dziedzictwa kulturowego.

2. Podstawa prawna opracowania Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Niebylec na lata 2017-2020.

Podstawę prawną dla opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami dla Gminy Niebylec stanowi ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r., poz. 1446 z późn. zm.). Określa ona w art. 87, iż wójt sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami. Program ten ma na celu, w szczególności:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- 2) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Ponadto ustawa określa, że gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, a następnie jest on ogłaszany w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego. Wójt co 2 lata sporządza sprawozdanie z jego realizacji, które przedstawia radzie gminy.

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Prawne uwarunkowania ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce zostały określone m. in w art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej uchwalonej 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483), który mówi, iż Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz

bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju. Następnie w art 6 ust. 1 ustawodawca stwierdził, że Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju. Natomiast art. 86 określa, że każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa.

Ponadto głównym aktem regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 2187 z późn. zm.). W art. 3 ustawodawca określił, iż przez **zabytek** rozumiana jest nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Za **zabytki nieruchome** uznaje się krajobraz kulturowy, układy urbanistyczne, ruralistyczne i zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne lub działalność wybitnych osobistości bądź instytucji.

Za **zabytki ruchome** uznaje się dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcje, numizmaty oraz pamiątki historyczne, wytwory techniki, materiały biblioteczne, instrumenty muzyczne, wytwory sztuki ludowej i rękodzieła oraz inne obiekty etnograficzne, a także przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

Zabytkami archeologicznymi są pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ustawowej ochronie podlegają również nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Ustawa wprowadziła pojęcia ochrony i opieki nad zabytkami. **Ochrona zabytków** polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie, zapobieganie zagrożeniom

mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków, udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków, przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granice, kontrole stanu zachowania i przeznaczenia zabytków, uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Opieka nad zabytkiem, w rozumieniu ustawy, sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega na zapewnieniu warunków naukowego badania i dokumentowania zabytku, prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie, korzystanie z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości oraz popularyzowanie i upowszechnianie wiedzy o zabytku i o jego znaczeniu dla historii kultury.

Kolejna ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1875 z późn. zm.) w art. 7 ust. 1 pkt 9 określa, że do zadań własnych gminy należy zaspakajanie potrzeb zbiorowych wspólnoty, w szczególności m.in. w sprawach kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Ponadto kwestie ochrony zabytków regulują następujące akty prawne:

- 1) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r. poz. 121 z późn. zm.);
- 2) Ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku – Prawo budowlane (Dz. U. z 2017 r. poz. 1332 z późn. zm.);
- 3) Ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.);
- 4) Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 142 z późn. zm.).

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.

4. 1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Zgodnie z art. 86 ust.1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 2003 r.

głównym opracowaniem wskazującym system ochrony dziedzictwa kulturowego Państwa winien być sporządzony przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”. Został on ustanowiony Uchwałą Rady Ministrów Nr 125/2014 z dnia 24 czerwca 2014 r. Okres realizacji programu został ustalony na lata 2014-2017. Głównym jego celem jest wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków. Natomiast celami szczegółowymi są:

- wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce,
- wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków,
- tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji.

Kolejnym strategicznym dokumentem o charakterze krajowym jest Narodowa Strategia Rozwoju Kultury, której elementem jest Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”. Instrumentami wdrażania strategii są programy operacyjne, stanowiące podstawę finansowania działań z zakresu dziedzictwa kulturowego z budżetu Państwa, rozdysponowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Zarówno Programy, jak i ich zakresy, ulegają zmianie w poszczególnych latach. Dotychczas najważniejszym z nich jest ogłaszany corocznie Program Operacyjny „Dziedzictwo Kulturowe”, posiadający wyróżnione priorytety i działania. Umożliwia on pozyskiwanie środków finansowych na przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych oraz rewaloryzacyjnych obiektów i obszarów zabytkowych, rozwój ośrodków muzealnych, kultywowanie tradycji ludowych, czy ochronę zabytków archeologicznych.

4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu.

4.2.1. Gminny program opieki nad zabytkami a wojewódzkie akty prawne (analiza dokumentu).

Dokumentem strategicznym w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego na poziomie wojewódzkim jest Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w Województwie Podkarpackim na lata 2014-2017 przyjęty Uchwałą NR XLII/846/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 stycznia 2014 r. W Programie dostrzeżono znakomitą wartość świątyni gotyckiej w Połomi i drewnianej w Luteży. Wspomniano również o zachowanej polichromii ściennej w synagodze w Niebylecu oraz szczególnym charakterze muzeum Juliana

Przybosia w Gwoźnicy Górnej.

4.2.2. Gminny program opieki nad zabytkami a powiatowe akty prawne.

Uchwałą Rady Powiatu Nr X/68/2015 z dnia 30 czerwca 2015 r. został przyjęty „Powiatowy program opieki nad zabytkami Powiatu Strzyżowskiego na lata 2015 – 2018”. W programie przybliżono historię gminy Niebylec oraz przedstawiono najważniejsze zabytki gminy. Wśród zabytków nieruchomych wymienione w nim zostały: kościół w Lutczy p.w. Wniebowzięcia NMP, cerkiew w Bliziance, najstarszy na Podkarpaciu kamienny kościół p. w. św. Mikołaja w Połomi, dwory w Niebylcu, w Baryczce, w Gwoźnicy Dolnej, natomiast jeśli chodzi o najwartościowsze zabytki ruchome wyróżniono wyposażenie kościołów parafialnych w Połomi, w Bliziance i w Lutczy. Poza wspomnianymi zabytkami w programie znajduje się jeszcze wiele innych odniesień do zabytków z terenu gminy Niebylec.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.

5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy).

Dokumentami odnoszącymi się do zagadnień dziedzictwa kulturowego na poziomie lokalnym są:

1) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Niebylec przyjęte uchwałą Nr XXXVI/185/02 Rady Gminy Niebylec z dnia 27 lutego 2002 r. Określono w nim, iż polityka w zakresie ochrony dóbr kultury polegać będzie na:

- a) ochronie relikwii cmentarzy przykościelnych,
- b) zachowaniu zieleni otaczającej zespoły sakralne, zwłaszcza starodrzewy,
- c) właściwej ekspozycji zabytków poprzez zachowanie osi widokowych i kształtowanie otoczenia w nawiązaniu do obiektu zabytkowego,
- d) podnoszeniu standardów funkcjonalnych obiektów zabytkowych z zachowaniem ich wartości kulturowych i architektonicznych oraz właściwym ich zagospodarowaniu,
- e) promocji obiektów zabytkowych poprzez ich oznaczenie, właściwą ekspozycję i popularyzację (foldery, widokówki, szlak kulturowy) co pozwoli na poznanie dziedzictwa kulturowego gminy i stanowić będzie atrakcję turystyczną.

2) Strategia Rozwoju Gminy Niebylec na lata 2015-2020 przyjęta uchwałą Nr XV/59/2016 Rady Gminy Niebylec z dnia 29 stycznia 2016 r. W analizie uwarunkowań rozwoju gminy w

dziedzinie kultury podkreślono, iż do mocnych stron zaliczono obiekty zabytkowe znajdujące się na terenie Gminy. Jednym z celów strategii jest rewitalizacja i promocja obiektów zabytkowych.

3) Studium ochrony wartości kulturowych i krajobrazu dla Gminy Niebylec, w którym wyznaczono następujące rodzaje stref ochrony konserwatorskiej:

A – strefa pełnej ochrony konserwatorskiej, która obejmuje historyczne zespoły kościelne i dworskie oraz ważniejsze pojedyncze obiekty zabytkowe m.in. dla zabytkowego kościoła w Połomi, dla dworu w Baryczce, dla obszaru na którym stoi drewniany kościół w Lutczy

B – strefa ochrony zachowanych elementów zabytkowych, m.in. dla obszaru, na którym znajduje się kościół w Gwoźnicy Górnej

E – strefa ochrony pośredniej – ekspozycji zespołów zabytkowych,

K – strefa ochrony krajobrazu.

Ciągi, punkty i strefy widokowe. Stanowiska archeologiczne.

4) Gminny program ochrony środowiska dla Gminy Niebylec przyjęty uchwałą Nr XXII/97/04 Rady Gminy Niebylec z dnia 14 grudnia 2004 r. podkreśla, iż należy chronić unikatowe walory przyrodnicze i krajobrazowe poprzez oparcie na zasadach ekorozwoju gospodarczej działalności człowieka. Chronić i konserwować zabytki architektury. Wprowadzać i rozwijać regionalne formy w budownictwie i architekturze.

5) Plan odnowy miejscowości Jawornik, gm. Niebylec przyjęty uchwałą Nr XXXIV/239/09 Rady Gminy Niebylec z dnia 30 czerwca 2009 r. Zwrócono w nim uwagę, że na obszarze Jawornika znajdują się ciekawe zabytki. Kapliczki szafkowe, domy i zagrody. Na terenie tej miejscowości jest miejsce, z którego można podziwiać obiekty zabytkowe oraz najpiękniejsze fragmenty krajobrazu Pogórza. Nosi ono nazwę „Chmielówka”. Ma to wpływ na podniesienie atrakcyjności miejscowości.

6) Plan odnowy miejscowości Gwoźnica Górna, gm. Niebylec przyjęty uchwałą Nr XXXIV/240/09 Rady Gminy Niebylec z dnia 30 czerwca 2009 r. W dokumencie stwierdzono, że atrakcyjność miejscowości zwiększają jej walory poza przyrodnicze, do których zalicza się w szczególności zabytki. Zarejestrowane bądź zewidencjonowane przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Przemyśle Delegatura w Rzeszowie.

6. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Niebylec.

6.1. Zarys historii obszaru Gminy Niebylec.

Niebylec jako miasto założony został przez Mikołaja Machowskiego na mocy przywileju króla Zygmunta Starego, wydanego we Lwowie 23 października 1509 r. Nowopowstałe miasto otrzymało immunitet sądowy oraz tradycyjnie prawo targowe, na święto Matki Boskiej Gromnicznej (2 lutego) i na święto św. Marii Magdaleny (22 lipca). Region tutejszy silnie związany był z Sandomierszczyzną; terytorialnie należał do województwa sandomierskiego w kasztelani wiślickiej, a potem powiecie pilźnieńskim.

Początkowo Niebylec był własnością rodu Machowskich, herbu Abdank, którzy w 1464 r. ufundowali kościół w Konieczkowej, od XVII w. Niebylec często zmieniał właścicieli: najpierw był własnością rodu Romerów, później Pieniązków, Łempickich i Ankwiczów. W XIX w. właścicielem Niebylca był Żyd Dawid Kranz, po nim Teofil Drzewicki. Ostatnim właścicielem Niebylca był zaś Józef Ascher Wallach, w latach 30. członek Rady Gminy Niebylec. Jego dobra po II wojnie światowej zostały rozparcelowane, on zaś wyjechał z Niebylca, a jego potomkowie mieszkają prawdopodobnie w Krakowie.

Przedstawiciel rodu Romerów – Janusz Romer – ufundował w Niebylcu w 1646 r. drewniany kościół. W roku 1650 przeniesiono do Niebylca siedzibę parafii. Dotychczasowy kościół parafialny w Konieczkowej, stał się wówczas kościołem filialnym.

Według danych XVI wiecznych w nowopowstałym miasteczku, w roku 1536 mieszkało 15 kmieci. W roku 1870 Niebylec liczył 582 mieszkańców a w roku 1880 – 726, natomiast w roku 1912 w Niebylcu było 101 domów i 93 gospodarstwa. Ludność Niebylca trudniła się rolnictwem, handlem i rzemiosłem. Przeważała ludność pochodzenia żydowskiego.

W wyniku I rozbioru Polski w 1772 r. Niebylec, jak również okoliczne miejscowości znalazł się w zaborze austriackim, w utworzonym wówczas cyrkule rzeszowskim. W roku 1905 zbudowana została w Niebylcu synagoga natomiast w roku 1906 założono ochotniczą straż pożarną. W XVIII i XIX w. dwukrotnie spaleni uległ stojący na środku rynku ratusz a w roku 1928 spaliło się całe miasto. Wówczas wybudowano, stojący do dzisiaj pomnik św. Floriana.

W omawianym okresie Niebylec administracyjnie należał do utworzonego w 1895 r. powiatu strzyżowskiego. W roku 1935, w związku z reformą administracyjną wprowadzającą gminy zbiorowe, Niebylec stracił prawa miejskie, zostając jedną z nich; zakresem swego działania obejmują wsie Baryczka, Blizianka, Gwoździanka, Gwoźnica Dolna, Gwoźnica Górna, Jawornik, Konieczkowa, Lutcza, Małówka i Połomia. W latach 1905-1908 na terenie Niebylcza powstała spółka oszczędnościowo-pożyczkowa, funkcjonowało tutaj Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych *Wisła*. Po zakończeniu wojny, w 1949 r. zorganizowano Gminną Bibliotekę Publiczną, ośrodek zdrowia, izbę porodową, a w 1952 r. Rolnicze Zrzeszenie Spółdzielcze *Zwycięstwo*, przekształcone później w RSP *Nowa Droga* w Czudcu. Zorganizowano także Gminną Spółdzielnię „SCH”, Kasę Spółdzielczą, przekształconą następnie w Bank Spółdzielczy. W latach 60. utworzono w Niebylcu Filię Państwowego Ośrodka Maszynowego z Godowej, na bazie którego zorganizowano w 1973 r. Spółdzielnię Kółek Rolniczych.

Obecnie Niebylec zajmuje powierzchnię 199 ha i posiada 593 mieszkańców. Jest siedzibą władz gminnych oraz instytucji kulturalno-oświatowych, stanowiąc centrum życia kulturalnego, społecznego i gospodarczego.

Wieś **Baryczka** położona jest 3 km na północ od Niebylcza. Rozciąga się nad potokiem Gwoźnica, w terenie pagórkowatym. Jak wynika z przekazów źródłowych, istniała już w XV w., chociaż wtedy jej nazwa brzmiała nieco inaczej: Barycz, Baricze oraz Baricz. Nazwa wsi pojawia się w dokumencie fundacyjnym parafii dla sąsiedniej Połomi, wystawionym w 1447 r. Występuje także w XVI-wiecznych rejestrach podatkowych (1508, 1536, 1581 r.). Nazwa „Baryczka” pojawiła się znacznie później. Początkowo wchodziła w skład rozległych dóbr ziemskich należących do rodu Strzyżowskich. Pod koniec XV w. była własnością Mikołaja Strzyżowskiego. W 1494 r. jego dobra – m.in. Baryczka – zajęte zostały przez braci Jana i Gabriela z Czudca. W latach 1785–1787 Baryczka była wsią dość dużą – miała 67 domów (osiadłości) oraz 461 mieszkańców. Kolejnymi właścicielami Baryczki byli Sierakowscy, którzy wzniesli tu swoją siedzibę, później Kazimierz Zaklika, a w 1886 r. Seweryn Żywicki. Według danych z ksiąg tabularnych, od 1896 r. właścicielką dóbr Baryczki była Fryderyka hr. Jabłońska. Na dalszym rozwoju gospodarczym Baryczki zaważyły wojny i najazdy, które dotknęły te okolice w XVII w. i I połowie XVIII w. W latach 1785–1787 Baryczka była wsią dość dużą. Liczyła 67 domów (osiadłości) oraz 461 mieszkańców. Kolejni właściciele

Baryczki – Sierakowscy – wzniesli tu swoją siedzibę. Późnobarokowy dwór wybudowany został na bardzo eksponowanym miejscu – na prawym, wysokim brzegu potoku Gwoźnica, ok. 300 m na wschód od drogi Czudec – Niebylec; dwór ten istnieje do chwili obecnej. Jest to budowla parterowa, murowana z kamienia (piwnice) i cegły, otynkowana. Dwór posiada wysoki, czterospadowy dach, mansardowy, konstrukcji drewnianej, kryty pierwotnie gontem. Elewacją frontową zwrócony był na wschód, gdzie znajdowały się wówczas budynki gospodarcze. Taki układ zespołu dworskiego potwierdza mapa katastralna Baryczki z 1851 r. Zabudowania gospodarcze ustawione były w czworobok z dojazdem od zachodu. Równolegle do dworu usytuowany był murowany budynek dużych rozmiarów z ryzalitami w elewacji wschodniej i zachodniej. W skład zespołu dworskiego wchodziły dwa budynki murowane i trzy drewniane. Pomiedzy dworem a potokiem rozciągał się park. W kierunku północnym, w niedużej odległości od dworu usytuowana była cegielnia dworska, składająca się z budynku murowanego i dwóch drewnianych. Dworski browar (Brauhaus), w skład którego wchodził budynek murowany i dwa drewniane, położony był nieco dalej od dworu. W pobliżu dworu funkcjonowała również karczma. Pozostałe dwie karczmy w Baryczce usytuowane były przy drodze do Lubeni. Wszystkie te karczmy były w tym czasie drewniane.

Pod koniec XIX w. Baryczka była wsią dobrze rozwiniętą pod względem gospodarczym. Były tu dwa folwarki, młyn i tartak. W tym czasie funkcjonowały tu także cztery karczmy. W 1904 r. Rada Gminy Baryczka zakupiła od niej budynek dworu i przeznaczyła go na szkołę. Od początków swego istnienia Baryczka należała do parafii rzymskokatolickiej w Połomi. Dopiero w 1983 r. – po wybudowaniu murowanego Kościoła pw. Nawiedzenia NMP – utworzona została samodzielna parafia wydzielona z parafii Połomia. Kościół ów wybudowany został na miejscu kaplicy dworskiej z II połowy XIX w., wzniesionej na wschód od drogi Rzeszów – Niebylec, za potokiem, w pobliżu dworu. Wybudowano ją z cegły w stylu neogotyckim, na planie prostokąta, była otynkowana, a dach miała kryty blachą. Fasada kaplicy ozdobiona była ostrołukowymi płycinami, szczyt był flankowy z dwoma pinklami, z płycinami przykrytymi wysokimi daszkami namiotowymi. Kaplica miała także wieżyczkę na sygnaturkę. Jej ostatnimi właścicielami byli Jabłońscy, potem użytkowana była przez okoliczną ludność. Dzisiaj wieś Baryczka obejmuje powierzchnię 927 ha i liczy 1019 mieszkańców, funkcjonuje tutaj szkoła podstawowa, ochotnicza straż pożarna, koło gospodyń wiejskich i ma siedzibę parafia rzymskokatolicka pw. Najświętszej Marii Panny.

Wieś **Blizianka** położona 3 km na północny wschód od Niebylca. Rozciąga się nad potokiem Blizianka. Tereny te przez wiele wieków znajdowały się na pograniczu pomiędzy Polską a Rosją, w związku z czym zamieszkiwała je ludność zarówno pochodzenia polskiego, jak i ruskiego (tzw. zamieszańcy). Według miejscowego przekazu wieś Blizianka ma swój początek od wziętych do niewoli Kozaków, których tutaj osadzono. Trudno jednak znaleźć potwierdzenie tego aktu w źródłach historycznych. Nie wiadomo dokładnie, w którym roku wieś została założona. Prawdopodobnie miało to miejsce w XV w. Blizianka istniała na pewno już w 1491 r., bowiem jej nazwa pojawia się w tymże roku wśród innych okolicznych wsi wymienionych w dokumentach sądowych dotyczących rozgraniczenia dóbr ziemskich. W XV w. należała do Machowskich, którzy mieli w tych stronach wiele posiadłości. Pod koniec XV w. (1491 r.) właścicielem wsi był Piotr Machowski. Jak wynika z danych pochodzących z rejestru poborowego z 1581 r. Blizianka była wtedy małą wsią – liczyła zaledwie trzy i pół łana. Mieszkało tu 11 kmieci, dwóch komorników, pięciu komorników bez bydła i jeden rzemieślnik. Wcześniejszy właściciel wsi, również z rodziny Machowskich, ofiarował ziemię na uposażenie parafii w Bliziance. Nadanie to potwierdzone zostało przez późniejszych właścicieli wsi – Jakuba, Gabriela i Mikołaja z rodu Zaklików. W latach 1841-1890 Blizianka należała do rodu Zaklików. Blizianka była jedną – obok Gwoździanki – wsią, w której zamieszkiwali przedstawiciele wyznania rzymskokatolickiego, greckokatolickiego i mojżeszowego.

W latach 1785–1787 mieszkało w Bliziance 230 osób, z tego 12 łacinników – Polaków, 205 grekokatolików, 13 żydów (wykaz obejmuje osoby w wieku powyżej 9 lat). O ile wierni wyznania rzymskokatolickiego mieli swój kościół w Konieczkowej (później w Niebylcu), o tyle grekokatolicy modlili się w swej świątyni parafialnej w Bliziance. Tamtejsza cerkiew zbudowana została w 1865 r. w miejscu poprzedniej drewnianej, orientowanej, o konstrukcji zrębowej. Nosiła wezwanie Zaśnięcia Przenajświętszej Bogarodzicy. W 1890 r. w Bliziance funkcjonowała jedna karczma, folwark dworski, a także folwark popi. W okresie międzywojennym cerkiew w tej wsi była dobrze uposażona w ziemię. Ponieważ do parafii w Bliziance należała także Gwoździanka, również na terenie tej wsi znajdowały się grunty stanowiące uposażenie cerkwi. W okresie międzywojennym w Bliziance funkcjonowała szkoła jednoklasowa z polskim językiem nauczania. Po II wojnie światowej ludność wyznania greckokatolickiego została stąd wysiedlona do ZSRR oraz na zachodnie i

północne ziemie Polski, a dawna cerkiew parafialna zamieniona została na istniejący do dzisiaj kościół rzymskokatolicki pw. Podwyższenia Krzyża Świętego. Dzisiaj wieś Blizianka obejmuje powierzchnię 487 ha i posiada 427 mieszkańców, funkcjonuje tutaj szkoła podstawowa, ochotnicza straż pożarna oraz koło gospodyń wiejskich. Ma tutaj również siedzibę parafia pw. Podwyższenia Krzyża Świętego.

Wieś **Gwoździanka** jest położona 3 km na północny zachód od Niebylca nad niewielkim potokiem o takiej samej nazwie. Tereny te przez wiele wieków znajdowały się na pograniczu polsko-ruskim, w związku z czym zamieszkiwała je ludność pochodzenia zarówno polskiego, jak i ruskiego. Dokładna data założenia wsi jest nieznana. Prawdopodobnie miało to miejsce w XVI w. W owych czasach należała, podobnie jak Blizianka, do rodu Machowskich, który miał w tych stronach wiele posiadłości. Pierwsza wzmianka źródłowa o Gwoździance pochodzi z 1581 r. Jej nazwa pojawia się w owym roku w rejestrze poborowym distriktu pilzneńskiego województwa sandomierskiego. Właścicielem wsi był wówczas Jan Machowski. Gwoździanka miała wtedy tylko dwa łany, żyło tu ośmiu kmieci, trzech zagrodników, komornik i trzech rzemieślników. W II połowie XVIII w. Gwoździanka stała się własnością Stanisława Łempickiego, konfederata barskiego, uczestnika powstania kościuszkowskiego, a przede wszystkim ówczesnego właściciela Niebylca, który skupił w swych rękach również kilka sąsiednich wsi. W latach 1785–1787 miała tylko 36 domów, w których żyło 216 osób. W roku 1865 w Gwoździance, w miejscu wcześniejszej wybudowano nową cerkiew pw. św. Kosmy i Damiana, a na zachód od niej rozciągał się cmentarz.

Administracyjnie Gwoździanka należała najpierw do prawosławnej, później do greckokatolickiej parafii w Bliziance. Właścicielem Gwoździanki był wówczas Henryk hrabia Ankwicz. W II połowie XIX w. wieś wielokrotnie zmieniała właścicieli. Po hr. Ankwiczu stała się w 1872 r. własnością Schullera i spółki, a potem majątek kupił dr Tytus Szczepański, notariusz strzyżowski. Był on właścicielem wsi w 1890 r., chociaż jej niewielka część – Gwoździanka Grossówka – miała już nowego właściciela, którym był Hersch M. Gross. Gwoździanka, podobnie jak okoliczne wioski, na przestrzeni wieków narażona była na liczne najazdy, wojny, pożary, a także epidemie. Ponieważ zabudowa wsi była drewniana, szczególnie tragiczne w skutkach były pożary. Wiele zniszczeń przynosiły także wojny, które nawiedzały te okolice w XVII w. i w I połowie XVIII w. Pamiątką po tych tragicznych

wydarzeniach jest m.in. stojąca w sąsiedniej Żarnowej kapliczka słupowa, postawiona według tradycji w miejscu, gdzie pochowani zostali mieszcianie strzyżowscy zamordowani przez wojska Jerzego II Rakoczego podczas najazdu. W okresie międzywojennym w Gwoździance była jednoklasowa szkoła. Działo tu też Bractwo św. Mikołaja. Ludność wsi wyznania greckokatolickiego nadal należała do parafii w Bliziance, a rzymskokatolickiego do parafii w Niebylcu. Na przestrzeni wieków liczba ludności Gwoździanki ciągle wzrastała.

Obecnie Gwoździanka zajmuje powierzchnię 345 ha i liczy 348 mieszkańców. Funkcjonuje tutaj również szkoła podstawowa oraz kościół dojazdowy pw. św. Kosmy i Damiana, kościoła parafialnego z Niebylca.

Sołectwo **Gwoźnica Dolna** położone jest 5 km na południowy wschód od Niebylca. Rozciąga się nad potokiem Gwoźnica. W XVI w. w pobliżu Gwoźnicy (dzisiejszej Gwoźnicy Górnej) pojawiła się miejscowość o nazwie Wolica, założona prawdopodobnie przez Piotra Domaradzkiego, właściciela sąsiedniej Gwoźnicy. Właściciele Gwoźnicy Dolnej często zmieniali się na przestrzeni lat. W wieku XIX Gwoźnica Dolna należała do rodziny Zaklików; sądzić można, że podobnie jak sąsiednia Gwoźnica Górna stała się ich własnością już w II połowie XVIII w. W 1855 r. należała do Kazimierza Zakliki, w 1886 r. jako właściciel występuje już Jan Witkowski, a kilka lat później, w 1890 r. wieś podzielona została pomiędzy dwóch właścicieli: Henryka Straszewskiego oraz Leisora Weitsteina i współwłaścicieli. W 1905 r. jako właściciel Gwoźnicy Dolnej figuruje Tomasz Nachajski i pięciu współwłaścicieli. W latach 1785–1787 Gwoźnica Dolna pozostawała niewielką wsią – było tutaj tylko 39 osiadłości (domów), w których żyło 291 osób. W XVI w. Wolica (dzisiejsza Gwoźnica Dolna) należała do parafii Strzyżów, później zmieniła swą przynależność parafialną i należała do parafii Niebylec, a ostatecznie stała się częścią składową parafii w sąsiedniej Gwoźnicy Górnej, gdy wzniesiono tam kościół parafialny, i stan taki trwa do dzisiaj. We wsi znajdował się folwark dworski wraz z rządcówką, pełniącą w późniejszym czasie, po zmianie właścicieli, funkcję dworu. Przed I wojną światową we wsi była czteroklasowa szkoła podstawowa – w roku 1934 wybudowano nową.

Dzisiaj wieś Gwoźnica Dolna obejmuje powierzchnię 503 ha i posiada 441 mieszkańców; funkcjonuje tutaj szkoła podstawowa, koło gospodyń wiejskich i ochotnicza straż pożarna.

Wieś **Gwoźnica Górna** położona na południowy wschód od Niebylca. Rozciąga się w terenie pagórkowatym nad potokiem Gwoźnica. Założona prawdopodobnie na początku XV w. Początkowo należała do rodu Machowskich, lecz w wieku XVI dostała się w ręce rodu Domaradzkich. W II połowie XVIII w. Gwoźnica Górna podzielona była pomiędzy dwóch właścicieli – rodzinę Zborowskich i Zaklików. W II połowie XIX w. należała tylko do rodu Zaklików: w 1855 r. jej właścicielem był Kazimierz Zaklika, podobnie było w 1872 r., a w 1886 r. jako właściciele figurują spadkobiercy Kazimierza Zakliki. Potem, ok. roku 1890, wieś stała się własnością Franciszka Kozdrasia i współwłaścicieli, a następnie, w 1905 r. Franciszka Lubasa i dwóch współwłaścicieli. W latach 1785–1787 Gwoźnica Górna była dużą wsią – było tu 119 osiadłości (domów), w których żyło 810 osób. W XVI w. Gwoźnica Górna podobnie jak Gwoźnica Dolna należała do parafii Strzyżów, w późniejszym czasie nastąpiła zmiana ich przynależności parafialnej i wsie te należały do parafii Niebylec. W roku 1875 erygowana została parafia rzymskokatolicka w Gwoźnicy Górnej poprzez wydzielenie jej z parafii Niebylec. W roku 1864 wybudowany został w miejscu dotychczasowego nowy kościół, pod tym samym wezwaniem – św. Antoniego Padewskiego. Wcześniej, bo przed 1863 r., założono na zachód od kościoła cmentarz. W połowie XIX w. Gwoźnica Górna była wsią dość dużą. Zabudowania wiejskie były prawie w całości drewniane. W centralnej części wsi usytuowany był dwór otoczony trzema, również drewnianymi oficynami, z których dwie w późniejszym czasie zostały rozebrane. W okresie międzywojennym w Gwoźnicy Górnej funkcjonowała szkoła oraz kasa oszczędnościowo-pożyczkowa. Z Gwoźnicy Górnej pochodzi znany poeta Julian Przyboś, dlatego też ma tutaj swoją siedzibę Muzeum Biograficzne poety, będące częścią Muzeum Okręgowego w Rzeszowie. Jego uroczyste otwarcie – dokonane przez znanego historyka literatury prof. Janusza Odrowąża-Pieniążka – nastąpiło w 1987 r.

Dzisiaj wieś Gwoźnica Górna obejmuje powierzchnię 1307 ha i posiada 1397 mieszkańców, funkcjonuje tutaj zespół szkół obejmujący gimnazjum i szkołę podstawową; ma tutaj siedzibę parafia rzymskokatolicka pw. św. Antoniego Padewskiego.

Wieś **Jawornik** położona jest 1 km na południowy zachód od Niebylca. Rozciąga się nad potokiem jawornickim, mającym swe źródło w lesie, u podnóża góry Żarnowej i

płynącym w kierunku południowo – wschodnim, początkowo przez las, a potem przez wieś, aż do ujścia do potoku Gwoźnica. W 1418 r. dziedzicem Jawornika był bliżej nieznany Rafał. W XV i XVI w. wieś wchodziła w skład rozległych dóbr ziemskich należących do rodu Machowskich. W II połowie XVIII w. Jawornik należał do Stanisława Łempickiego, który skupił w swych rękach siedem sąsiadujących ze sobą wsi. W Jaworniku funkcjonowały wówczas dwie papiernie, prowadzone przez Tomasza i Błażeja, osiadłych na zagrodach, ale nie będących poddanymi. W połowie XIX w. Jawornik był własnością Henryki hr. Kuczkowskiej, a w latach 80. XIX w. majątek ten przeszedł w ręce Józefa Czajowskiego. Wkrótce potem nastąpiły kolejne zmiany: pod koniec XIX w. Jawornik podzielono na cztery oddzielne posiadłości: Jawornik – właściciel Józef Czajowski, Jawornik Berdechów, Roznerówka – właściciel Chaskel Wallach i Beila Rozner, Jawornik Blauówka – właściciel Berko Blau, Jawornik Stawisko – właściciel Marya Zawadzka. W 1905 r. posiadłość większa w Jaworniku skupiona była z powrotem w jednych rękach i stanowiła własność Diamanta i Herscha Salomon. W początkowym okresie swego istnienia Jawornik należał do parafii Strzyżów. Jednak według Długosza ten stan uległ zmianie i w czasach, gdy Jan Gruszczyński dzierżył biskupstwo krakowskie, we wsi tej fundowany i wzniesiony został kościół parafialny pod wezwaniem św. Marii Magdaleny. Nałożony został jednak warunek, ażeby pleban kościoła w Jaworniku płacił co roku cztery grzywny kościołowi i plebanowi w Strzyżowie. Ze źródeł XVI-wiecznych wynika, że najpóźniej w I połowie XVI w. wieś ta należała już do parafii w Konieczkowej, a później w Niebylcu.

W latach 1785–1787 w Jaworniku były 74 osiadłości (domy), w których żyło 529 osób. Lasy w Jaworniku były tylko dworskie. W połowie XIX w. Jawornik był dość dużą wsią. Jej zabudowa rozciągała się nad potokiem jawornickim i była prawie w całości drewniana. W centrum wsi znajdował się mały folwark dworski, a obok niego staw, prawdopodobnie również należący do właścicieli wsi. W tym czasie funkcjonowała we wsi również karczma, która stała niedaleko folwarku. Na terenie Jawornika można było spotkać cztery krzyże przydrożne: w centrum wsi nad potokiem jawornickim, przy drodze z Lutczy oraz przy polnej drodze na granicy z Lutczą. Stały tu także dwa słupy milowe, oba przy drodze z Lutczy. W Jaworniku funkcjonowała wówczas kasa pożyczkowa, której kapitał w latach 80. XIX w. wynosił 189 zł.

Dzisiaj wieś Jawornik obejmuje powierzchnię 1215 ha i posiada 1221 mieszkańców, funkcjonuje tutaj szkoła podstawowa, kółko rolnicze, koło gospodyń wiejskich, ochotnicza

straż pożarna. Ma również siedzibę parafia rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych.

Wieś **Konieczkowa** jest położona nad potokiem Gwoźnica – prawym dopływem Wisłoka, 2 km na południowy wschód od Niebylca. W XV i XVI w. należała do rodu Machowskich, posiadających na tych terenach rozległe dobra ziemskie. W 1460 r. jej właścicielami byli bracia rodzeni: Marcisz, Mikołaj, Jan i Stanisław Machowscy. W 1508 r. Konieczkowa była własnością Mikołaja Machowskiego z Nizin, a wg rejestru poborowego z 1536 r. Mikołaja Machowskiego, Stanisława i Andrzeja Jakubowskich oraz Jana Sławkowskiego. Pod koniec XVI w. Konieczkowa nadal należała do rodu Machowskich, a w 1881 r. jej właścicielem był Stanisław Machowski. W tym czasie wieś liczyła siedem i pół łana, mieszkało tutaj 14 kmieci, trzech zagrodników, dwóch komorników, czterech komorników bez bydła i dwóch rzemieślników. W 1460 r. właściciele Konieczkowej – bracia rodzeni Marcisz, Mikołaj, Jan i Stanisław Machowscy, ufundowali na jej terenie kościół parafialny, który nosił wezwanie Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny. W roku 1650, kiedy właściciel Niebylca Janusz Romer ufundował w tym miasteczku kościół i parafia przeniesiona została do Niebylca, dotychczasowy kościół parafialny w Konieczkowej stał się kościołem filialnym.

W latach 1785–1787 w Konieczkowej było 90 osiadłości (domów), w których żyły 603 osoby. W Konieczkowej działały wówczas trzy karczmy: murowana – przy drodze z Niebylca oraz dwie drewniane – jedna nad potokiem Gwoźnica, a druga przy drodze na Lutczę; ta została w późniejszym czasie rozebrana. Na terenie wsi funkcjonowały również dwa drewniane młyny wodne, oba usytuowane na potoku Gwoźnica, poniżej stawu. Na potoku tym wzniesiony był też jaz. Było tu również dziewięć krzyży przydrożnych: obok folwarku plebańskiego, obok leśniczówki, przy drodze z Niebylca, dwa krzyże przy polnej drodze, dwa kolejne nad potokiem Gwoźnica oraz dwa nad potokiem będącym jego dopływem. Przy drogach prowadzących przez wieś można było wtedy znaleźć pięć słupów milowych: przy drodze z Niebylca, przy drodze na Gwoźnicę Dolną i na Gwoźnicę Górną oraz dwa przy drodze na Bliziankę. Nad potokiem Gwoźnica wzniesiona była kapliczka. Na terenie Konieczkowej znajdowała się również drewniana leśniczówka. Obok niej stały dwa, także drewniane, budynki gospodarcze. Leśniczówka została rozebrana jeszcze w XIX w., a w

jej miejscu wybudowano w 1863 r. szkołę. W połowie XIX w. Konieczkowa była wsią dobrze zorganizowaną i rozległą. Jej zabudowa rozciągała się nad potokiem Gwoźnica i była prawie w całości drewniana. Na terenie wsi był drewniany dwór, a obok niego folwark dworski, składający się z 10 budynków drewnianych. W późniejszym czasie pięć z nich zostało rozebranych. Przy granicy z Niebylcem był jeszcze jeden folwark, prawdopodobnie plebański, należący do parafii Niebylec. Składał się z pięciu budynków drewnianych, położonych nad potokiem Gwoźnica, a obok znajdował się staw. W II połowie XIX w. i na początku XX w. posiadłość w Konieczkowej należała do rodziny Dobrzyńskich. W 1855 r. jej właścicielami byli spadkobiercy Ignacego Dobrzyńskiego, w 1872 i 1880 r. należała już do Konstantego Dobrzyńskiego, a w roku 1886 do Anny Dobrzyńskiej i spadkobierców Serafiny Macher. Niebawem, bo już w 1890 r. jako właściciele figurują Cezar i Anna Dobrzyńscy. Osoby te były również właścicielami Konieczkowej w 1905 r. W XIX w. w Konieczkowej funkcjonowała kasa pożyczkowa gminna, która w latach 80. XIX w. posiadała kapitał w wysokości 152 zł. Na przestrzeni wieków liczba ludności Konieczkowej systematycznie wzrastała.

Dzisiaj wieś Konieczkowa zajmuje powierzchnię 1098 ha i liczy 1236 mieszkańców. Funkcjonuje tutaj Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II, Muzeum Silników Stacjonarnych i Techniki Rolniczej i ochotnicza straż pożarna. Należy do parafii pw. Znalezienia Krzyża Świętego w Niebylcu.

Lutcza to wieś położona około 5 km na południe od Niebylca, w dolinie potoku Stobnica, prawego dopływu Wisłoka. Po raz pierwszy nazwa wsi pojawiła się w dokumencie wystawionym przez króla Władysława Jagiełłę w 1390 r. dla Czadera z Potoka. Tenże, korzystając z królewskiego zezwolenia, w 1392 r. powierzył Mikołajowi Besseger osadzenie wsi na prawie magdeburskim, uposażając ją 60 łanami do wykarczowania po obu brzegach rzeki Stobnica. Z biegiem lat rozległe włości należące do Czadera z Potoka uległy rozdrobnieniu. Już w XV w. Lutcza miała kilku właścicieli – w 1450 r. jej dziedzicami byli Andrzej i Jakub – bracia rodzeni niedzielni. Jakub występuje jako właściciel Lutczy także i w późniejszych latach – m.in. w 1462 i 1476 r. W 1480 r. Lutcza należała już do Jakuba Czepielowskiego herbu Gryf, w 1508 r. podzielona została między kilku współwłaścicieli – Vicenciusa Clączynskiego, Annę Liuthkowską i Petrusa Domaraczkyego, w 1536 r. właścicielami Lutczy byli Stanislaus Domaraczki i Bernardus Czepielowski, a w 1581 r. –

Schorowska, Petri Domaraczki i Joannis Czepielowski. W II połowie XV w. został wzniesiony w Lutczy drewniany kościół parafialny pw. Narodzenia NMP, rozbudowany w I połowie wieku XVI (dobudowa zakrystii). Na przełomie XVII i XVIII w. Lutcza, będąca dziedzicznym majątkiem Tarłów, była oddawana w trzyletnie arendy pani Strzyżowskiej, a następnie w latach 1705-1711 Adam i Stanisław Tarło wydierżawili ją Antoniemu Kumanowskiemu za łączną sumę dzierżawną 12.000 złp. W 1711 r. Tarłowie zawarli bardzo niekorzystny dla nich kontrakt zastawny z kolegium jezuitów w Krośnie, na mocy którego w 1712 r. przekazali im Lutcę z przyległościami na trzy lata tytułem prowizji od otrzymanej od konwentu kwoty 50.000 złp. Jeszcze w 1749 r. Lutcza znajdowała się w rękach kolegium jezuickiego, a Tarłowie usiłowali odzyskać ją na drodze sądowej. Jezuici od samego początku przystąpili do zagospodarowywania przejętych dóbr. Naprawiali zdewastowane i wystawili nowe zabudowania folwarczne i chałupy, rozpoczęli budowę nowego dworu, a także naprawiali jazy i szlamowali stawy. Uruchomili również piłę, blech oraz wapienniki i cegielnię. Na terenie Lutczy działały wtedy dwa młyny, trzy karczmy i browar z gorzelnią. Była to wówczas jedna z bogatszych i lepiej zagospodarowanych wsi w okolicy. Na początku XVIII w. Tarłowie założyli w lasach luteckich „na kopaninach” niewielką osadę. Po upływie siedmiu lat wolnizny miała ona 15 domostw, a do 1785 r. rozrosła się do 21 gospodarstw. Ta niewielka osada nosiła nazwę Wola Lutecka albo Mała Lutcza.

Na dalszym rozwoju gospodarczym Lutczy zaważyły liczne wojny i najazdy, które dotknęły te okolice w XVII w. i I połowie XVIII w. Bardzo uciążliwe były zwłaszcza liczne przemarsze wojsk koronnych w latach 1642–1650, najazd wojsk księcia Siedmiogrodu Jerzego II Rakoczego w 1657 r. oraz pobyt w tych stronach w czerwcu 1661 r. chorągwi hetmana koronnego dowodzonej przez Teterę. Kolejna fala zniszczeń miała miejsce w latach 1696–1697 oraz w czasie wojen – północnej i siedmioletniej, kiedy to na tych terenach grasowały liczne oddziały wojskowe. Ponieważ zabudowa wsi była przez długie wieki drewniana, pożary były prawdziwą tragedią: m.in. w 1670 r. uległ częściowo spaleniu kościół parafialny. Odnowiono go dopiero po 1722 r. Wykonano wtedy strop z fasetą, zaskrzynienia i podtrzymujące je słupy oraz okna w nawie, dach i nową, barokową, ażurową wieżyczkę na sygnaturkę. Po tej przebudowie został on ponownie konsekrowany w 1743 r. W II połowie XVIII w. Lutcza stała się własnością Stanisława Łempickiego, natomiast w II połowie XIX w. należała do rodziny Zaklików: w roku 1855 jej właścicielem był Edward Zaklika, w roku 1872 – Kazimierz Zaklika, w roku 1886 – Jarosław i Tadeusz Zaklika oraz Dorota

Straszewska, a w roku 1890 Felicja Zaklika. Na przełomie XIX i XX w. nastąpiły kolejne zmiany własnościowe – w 1905 r. właścicielem Lutczy był Wallach Chaskel. W połowie XIX w. Lutcza była wsią bardzo rozległą, ludną i dobrze zagospodarowaną. Na południe od kościoła – położonego w zachodniej części wsi, nad rzeką Stobnicą – usytuowany był zespół plebański, składający się z trzech budynków drewnianych, a jeszcze dalej na południe rozciągał się cmentarz, który w późniejszym czasie został powiększony. W pobliżu kościoła, po drugiej stronie drogi znajdował się dwór drewniany, a zarazem folwark dworski, składający się z sześciu budynków drewnianych, wybudowanych nad Stobnicą. Jeden z tych budynków posiadał drewnianą przybudówkę na kierat. Na folwarcznym dziedzińcu wykopana była duża studnia w drewnianej obudowie. Drugi zespół dworski położony był po przeciwnej stronie Lutczy – od strony Domaradza. Był to drewniany dwór, a obok bardzo duży folwark dworski, składający się aż z 13 budynków drewnianych. W późniejszym czasie jeden z nich został rozebrany, a inny przebudowany. Na terenie warzywnika położonego obok dworu rozciągał się staw. Potem został on zlikwidowany, a na jego miejscu, przed dworem założono duży klomb. Jeszcze jeden folwark – górny – położony był w północnej części Lutczy, w pobliżu dużego kompleksu leśnego od strony Niebylca. Znajdowała się tutaj drewniana rządówka z dużym gankiem oraz budynki drewniane. W ostatniej ćwierci XIX w. w Lutczy działała już szkoła jednoklasowa.

Na przestrzeni lat liczba ludności Lutczy systematycznie wzrastała. Dzisiaj wieś Lutcza zajmuje powierzchnię 2816 ha i liczy 2254 mieszkańców; funkcjonują tutaj dwie szkoły podstawowe, ma również siedzibę parafia rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Józefa Oblubieńca Najświętszej Marii Panny, kółko rolnicze i założona w 1908 r. ochotnicza straż pożarna.

Wieś **Małówka** położona jest kilometr na północ od Niebylca nad potokiem Gwoźnica – prawym dopływem Wisłoka. Istniała już w 1650 r., bowiem jej nazwa występuje w dokumencie z tego właśnie okresu. Należała do nielicznych w tej okolicy miejscowości nie posiadających gruntów dworskich i wchodziła w skład jednego z największych majątków na tym terenie – Lutczy. W ostatniej ćwierci XVIII w. właścicielem Małówki był Stanisław Łempicki, który oprócz niej skupił w swoich rękach sześć sąsiadujących ze sobą wsi, a mianowicie Lutcę, Jawornik, Konieczkową, Niebylec, Gwoździankę, Żarnową i część Baryczki. Z zestawienia domów, ludności i przeciętnego uposażenia osiadłości w ziemię w

latach 1785–1787 wynika, że Małówka była wsią bardzo małą. Nie było tutaj lasów, ani stawów rybnych. Wyżej wymienione grunty były gruntami włościańskimi, natomiast grunty dworskie stanowiły tylko 3 morgi 782 sążnie łąk. W II połowie XIX w. często zmieniała właścicieli. W 1855 r. należała do Henryki hr. Kuczkowskiej, potem przeszła w ręce żydowskie – w 1872 r. jej właścicielem był Schuller i spółka, który niebawem – w 1886 r. – odsprzedał ją kilku osobom: Florianowi Daszykowskiemu, Grzegorzowi Lasotocie i Markusowi Rozenbergowi. W 1890 r. Małówka miała już tylko dwóch właścicieli – Floriana Daszykowskiego i Macieja Lasotę. Od początku swego istnienia Małówka należała i należy nadal do parafii rzymskokatolickiej w Niebylcu.

Na przestrzeni wieków liczba ludności Małówki systematycznie rosła. Obecnie Małówka jest najmniejszą wsią gminy, zajmuje powierzchnię 186 ha i posiada 277 mieszkańców. Nie ma tutaj szkoły, a jej życie gospodarcze i społeczno-kulturalne koncentruje się w Niebylcu. Należy do parafii pw. Znalezienia Krzyża Świętego w Niebylcu.

Wieś **Połomia** jest położona 4 km na północ od Niebylca, w dolinie potoku Gwoźnica, prawego dopływu rzeki Wisłok, w pagórkowatej okolicy. Założona została w XV w., prawdopodobnie w 1425 r., kiedy to opat koprzywnicki Jakub powierzył Mikoszowi Stodole osadzenie nowej wsi na prawie magdeburskim w miejscowości Połom, z uposażeniem 30 łanów i 20-letnią wolnizną. Początkowo należała do możnego rodu Procheńskich, mającego w tych stronach liczne posiadłości. W 1447 r. jej właścicielami byli Pakosz i Kielcz z Prochny, w 1508 r. jako właściciel Połomi figuruje Stanisław Procheński junior, który był jej właścicielem jeszcze w 1536 r. Wspomniani wcześniej bracia rodzeni Pakosz i Kielcz, dziedzice Prochny, dokumentem wystawionym 9 czerwca 1447 r. w Prochnie uposażają parafię w Połomi, erygowaną przez biskupa krakowskiego Zbigniewa Oleśnickiego. W roku 1581 Połomia należała do Marcjanny i Jana Kruchowskich, a w II połowie XVIII w. do rodziny Rylskich. W roku 1855 właścicielem wsi był Antoni Rylski, ale już w roku 1872 należała do Stanisława Kotarskiego, w 1879 r. do Kazimierza Narbutta, a w roku 1890 posiadłość Połomia podzielona została na dwie części, należące do różnych właścicieli: Kazimierza Narbutta i Franciszka Pałysa – Połomia i Pałysówka, Nathana i Idy Bott – Połomia, Gadajówka i Botterówka. W roku 1905 obie części wsi należały do małżeństwa Staniszków – Tadeusza i Gabrieli. Ustanowienie w Połomi parafii wskazuje na wcześniejsze powstanie tej miejscowości i jej spore znaczenie jako ośrodka osadniczego,

pomimo niezachowania się wzmianek o niej z wcześniejszego okresu. Możliwe, że powstała jeszcze w czasach króla Kazimierza Wielkiego. Z dokumentu tego wynika, że kościół parafialny w Połomi i jego pleban otrzymali jeden łan ziemi. Nadano także prefektowi tego kościoła jeden staw rybny za tym łanem. Otrzymał on także jedną karczmę z ogrodem. Do uposażenia kościoła i jego plebana należało także meszne, płacone przez wszystkich kmieci mieszkających w miejscowościach należących do parafii. Proboszcz kościoła parafialnego otrzymał również dziesięcinę od sołtysa w Połomi oraz drugiego w Gliniku (Charzewskim). Właściciele wsi nadali mu również prawo wolnego pozyskiwania drewna z ich lasu. Parafia została więc bardzo dobrze uposażona. Pierwotny kościół parafialny pw. św. Mikołaja wzniesiony został z drewna. Potwierdza to Długosz w „Liber Beneficiorum”. Pod koniec wieku XV dobudowano do niego murowaną zakrystię. W 1577 r. w Połomi wybudowano kościół murowany, istniejący do chwili obecnej. Nosi on wezwanie św. Mikołaja Biskupa. Wzniesiono go staraniem dziedzica wsi Kaspra Dunin Przysiałowskiego. Wyburzono drewniany kościół, pozostawiając dawną zakrystię. W 1614 r. do kościoła dobudowano kruchtę dzięki staraniom Marcjanny z Daniłowiczów Koniecpolskiej. W 1644 r. został on uroczyszcie konsekrowany. Jest to kościół posiadający charakter późnogotycki. Wybudowano go na niewielkim wzniesieniu w widłach rzeki Gwoźnica i potoku bez nazwy. W dawnych czasach mógł być wykorzystywany do celów obronnych. W 1898 r. przeprowadzono remont kościoła parafialnego. Kruchta, przybudowana do kościoła od strony południowej, została rozebrana i przy wykorzystaniu tego samego kamienia postawiona na nowo. Wykonano w niej sklepienie odcinkowe.

Pod koniec XIX w. wybudowano drewnianą wikarówkę. Budynek ten usytuowany został na wschód od kościoła parafialnego, po południowej stronie szosy. Wzniesiono go na podmurówce z cegły. Dach pokryty został gontem (obecnie pokrycie stanowi blacha na gonce). Według danych ze spisów dymów i ludności z roku 1787, Połomia była w tym czasie wsią dużą i liczną. Liczyła 88 domów (osiadłości), w których mieszkało 690 osób. W połowie XIX w. Połomia była wsią rozległą i dobrze zagospodarowaną. Obok murowanego kościoła parafialnego był zespół plebański, składający się z jednego budynku murowanego i ośmiu drewnianych oraz dużego sadu. Trochę dalej od kościoła, w polach, rozciągał się cmentarz, na którym stała kapliczka. Na terenie tej wsi stało jeszcze kilka innych kapliczek, m.in. nad stawem (murowana) oraz przy drodze w kierunku Wyżnego. Ponadto stało w Połomi pięć krzyży przydrożnych: obok karczmy, nad potokiem Gwoźnica, nad innym potokiem zwanym

dziki, przy drodze na Baryczkę oraz przy granicy ze wsią Wyżne. We wsi, w przysiółku Gadajówka, znajdował się folwark składający się z czterech budynków. W stronę folwarku prowadziły cztery krótkie aleje. W pobliżu folwarku znajdowały się dwa stawy, a trzeci położony był obok karczmy. W Połomi działały wówczas trzy karczmy: murowana obok kościoła oraz dwie drewniane – nad stawem i przy drodze do Lubeni. Na terenie wsi funkcjonował drewniany młyn wodny, wzniesiony na młynówce, który w późniejszym czasie rozebrano. Stały również cztery słupy milowe: dwa przy drodze do Wyżnego i dwa przy drodze do Baryczki. W 1891 r. wzniesiona została – z fundacji Tomasza i Agnieszki Betlejów – kaplica pw. św. Rozalii. Usytuowano ją po wschodniej stronie szosy z Połomi do Niebylca, w otoczeniu lip. Frontem zwrócona jest do drogi. Jest to obiekt murowany z cegły i otynkowany, wybudowany na rzucie prostokąta, jednokondygnacyjny. Frontowa elewacja zwieńczona została półkoliście wygiętym szczytem, ujętym dwoma wieżyczkami. Kaplica przykryta jest dachem dwuspadowym, krytym blachą. W szczycie znajduje się wnęka, w której ustawiona jest rzeźba z końca XIX w. – Ecce Homo. Wewnątrz kaplicy jest ołtarz z roku fundacji, z rzeźbami m.in. św. Rozalii. Wnętrze zdobi eklektyczna polichromia. W XIX w. w Połomi funkcjonowała już szkoła ludowa jednoklasowa. Była również kasa zapomogowo-pożyczkowa gminna, która w latach 80. XIX w. posiadała kapitał w wysokości 229 zł.

Obecnie Połomia zajmuje powierzchnię 1361 ha i liczy 1571 mieszkańców. Funkcjonuje w niej Szkoła Podstawowa im. Księdza Stefana Kardynała, a także kółko rolnicze oraz ośrodek zdrowia i ochotnicza straż pożarna. Bardzo aktywnie działają organizacje pozarządowe, jak Koło KGW, Koło Związku Emerytów i Rencistów, zespół śpiewaczy Malina, itp. Połomia jest siedzibą parafii rzymskokatolickiej pw. św. Mikołaja.

6.2. Obiekty w Gminie Niebylec wpisane do rejestru zabytków.

Zgodnie z artykułem 8 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami rejestr zabytków prowadzi wojewódzki konserwator zabytków. W przypadku rejestru województwa podkarpackiego jest nim Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków w Przemyśle. Wpis do rejestru zabytku nieruchomego może nastąpić z urzędu, bądź na wniosek właściciela zabytku lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy (art. 9 ust. 1). Przedmiotowego wpisu dokonuje Wojewódzki Konserwator Zabytków wydając decyzje administracyjną. Ponadto do rejestru może być wpisane otoczenie zabytku wpisanego

do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku (art. 9 ust. 2). Zabytki na terenie Gminy Niebylec są historycznym dowodem tradycji, wielokulturowości, zamożności i religijności osób zamieszkujących ten teren. Dla pokoleń są wspaniałym dziedzictwem. Pozwalają naocznie zrozumieć przemiany jakie następowały przez wieki w społeczeństwie. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków znajdujące się na terenie Gminy Niebylec to:

1) Kościół p.w. Św. Mikołaja w Połomi wpisany do rejestru zabytków architektury pod poz. A – 779 (obecnie A-845) z dnia 10.10.1974 r. Usytuowany jest w centralnej części wsi przy drodze krajowej nr 19. Budowę kościoła rozpoczęto w 1577 r., konsekrowano go w 1644 r. Wzniesiono go staraniem dziedzica wsi Kaspra Dunin-Przystałowskiego. Jest to kościół późnogotycki. Świątynia została wymurowana z kamienia ciosanego. Posiada trójbocznie zamknięte prezbiterium, do którego od północy przylega zakrystia, a do nawy od południa

kruchta ze skarbcem. Nawę i prezbiterium pokrywają sufity z fasetą i żebrami gotyckimi. W zakrystii znajduje się sklepienie kolebkowe, a w kruchcie odcinkowe. Tęcza dzieląca prezbiterium od nawy jest zamknięta łukiem ostrym, dwustronnie profilowanym. Na belce tęczowej znajduje się krucyfiks z XVII wieku i napis: „Któryś za nas cierpiał rany Jezu Chryste zmiłuj się nad nami.”

Kościół posiada pięć ostrołukowych portali: pierwszy- piętnastowieczny prowadzący z prezbiterium do zakrystii, drugi i trzeci pochodzą z XVI wieku, a są to portale: zewnętrzny i główny do zakrystii. Z 1614 r. pochodzą portale: czwarty i piąty, czwarty prowadzi z zewnątrz do kruchty, a piąty z kruchty do skarbcza. Nad głównym wejściem został wprawiony fragment witrażu z herbem Larysza. Dach świątyni pokryty jest blachą miedzianą, dwuspadowy. Na szczycie dachu znajduje się wieża z sygnaturką. W 1898 r. dobudowano babiniec. W latach 1907-1913 wykonano zewnętrzną okładzinę z kamienia, w prezbiterium i nawie sufity z fasetą oraz wzniesiono chór muzyczny wsparty na dwóch kamiennych kolumnach pozostałych po zburzonym dworze. Także w ciągu ostatnich kilku lat świątynia

została poddana gruntownej renowacji i odnowie.

W skład zabytkowego zespołu kościoła parafialnego p. w. Św. Mikołaja w Połomi wchodzi także: dzwonnica, ogrodzenie, wikarówka oraz starodrzew.

Dzwonnica z kamienia w 1913 r. została wybudowana z inicjatywy ks. Franciszka Ziemby. We wnękach dzwonnicy znajduje się miejsce na trzy dzwony. Jest ona pokryta dachówką. Ogrodzenie zostało wybudowane z kamienia ciosanego, przeszła z metalowych prętów. Dzwonnica wraz z ogrodzeniem została odrestaurowana w latach 2009 - 2010.

Decyzją Konserwatora Zabytków do rejestru zabytków zostało wpisane również bogate i unikatowe wnętrze kościoła. Najcenniejsze to tryptyk „Sacra Conversazione Matka Boża z Dzieciątkiem ze św. Mikołajem i Katarzyną oraz scenami Męki Pańskiej i scenami z życia świętych” z ok. 1500 r. Poddany gruntownej renowacji w 1997 r. Ponadto do rejestru zabytków ruchomych wpisano ołtarz główny (XVII w.), ołtarze boczne (XVII-XVIII w.), ambonę (XVIII w.), chrzcielnicę (XV w.), kropielnicę (XIX w.), komodę zakrystyjną (XVIII w.), krucyfiks z belką tęczową (XVII w.), krucyfiks ludowy (XIX w.) rzeźbę Matki Bożej Niepokalanej (XVII w.), polichromię ścienną, świeczniki wiszące z ok. 1800 r., portal (k. XV w.), witraż z herbem Latysza, renesansowy obraz św. Sebastiana (ok. 1600 r.), barokowy obraz „Wezwanie na Sąd Ostateczny (1 poł. XVIII w.), feretron Serce Pana Jezusa i Niepokalane Serce Matki Bożej (2 poł. XIX w.), feretron Matka Boża Szkaplerzna i Św. Rodzina (k. XIX w.). W rejestrze zabytków ruchomych ujęto także polichromię ścienną w jadalni plebanii.

2) Drewniany kościół p. w. Wniebowzięcia NMP w Lutczy wpisany do rejestru zabytków architektury pod poz. A – 265 (obecnie A – 1172) z dnia 09.02.1960 r. Kościół wzniesiony został w 2 poł. XV w. Rozbudowany w 1 poł. XVI w. - m.in. dobudowano wówczas zakrystię oraz prawdopodobnie w 1 poł. XVII w. wybudowano wieżę i wzmocniono ściany lisicami. W 1670 r. kościół został częściowo zniszczony pożarem. Świątynię odbudowano i odnowiono dopiero po 1722 r. Z tego okresu pochodzą m.in. strop z fasetą, zaskrzynienia, dach z wieżyczką na sygnaturkę, okna nawy. Konsekrowano go w 1743 r. Kościół położony jest ok. 150 m na wschód od lokalnej drogi Lutcza-Węglówka. Usytuowany na niewielkim wzniesieniu, w widłach dwóch potoków, w otoczeniu starodrzewa. Jest on orientowany. Prezbiterium i nawa wzniesione w konstrukcji zrębowej, na podmurowaniu kamiennym, krytym gontowym fartuchem. Ściany wzmocnione lisicami, pobite gontem. Kruchty konstrukcji słupowej (kruchta południowa szalowana deskami w układzie pionowym).

Zakrystia ze składzikiem - murowane, otynkowane. Prezbiterium wybudowane na rzucie prostokąta, zamkniętego od wschodu trójbocznie, z przylegającą od północy murowaną zakrystią i składzikiem na rzucie wydłużonego prostokąta. Korpus nawowy szerszy, na rzucie prostokąta, z kruchtą od zachodu (dolna część dawnej wieży) i dwoma pomieszczeniami po bokach oraz niewielką kruchtą od południa. Prezbiterium i korpus nawowy nakryte osobnymi dachami dwuspadowymi o różnej wysokości, nad zamknięciem prezbiterium opadającym trzema połaciami. Północna połać dachu prezbiterium przechodzi nad zakrystię. Na kalenicy dachu nawy znajduje się sześcioboczna wieżyczka na sygnaturkę z ażurową latarnią. Kruhta południowa nakryta dachem dwuspadowym. Pokrycie dachów stanowi gont. Pod okapem dachu prezbiterium (od południa i wschodu) profilowane kroksztyny. Więźba dachowa storczykowa z usztywnieniem wzdłużnym. Okna w nawie: bliźnię, prostokątne, zamknięte łukiem segmentowym (1 poł. XVIII w.), w prezbiterium: od południa potrójne, zamknięte łukami tzw. oślego grzbietu, od wschodu czworolistne okienko złożone z łuków oślego grzbietu, obecnie niewidoczne z zewnątrz (oba sprzed 1596r.) W kościele zachowały się trzy kamienne portale (w murowanej zakrystii). Jeden z nich, późnogotycki, prowadzący z prezbiterium do zakrystii, zamknięty półkoliście, z laskowaniami pochodzi z 1 poł. XVI w. Wnętrze nawy i prezbiterium tej samej wysokości przykryte płaskim stropem. W nawie strop z fasetą i z pseudozaskrzynieniami, wsparty na dwóch słupach. W zakrystii sklepienie kolebkowe. Ściana tęczowa, prostokątna ze ściętymi narożnikami. Na fazowanej belce tęczowej krucyfiks z pocz. XVII w. Chór muzyczny wsparty na dwóch słupach, o prostym parapecie z dekoracją malarską z ok. poł. XIX w. Do zabytkowego wyposażenia kościoła należy m.in.: ołtarz główny z 1 poł. XVIII w. (uzupełniany w XIX w.), dwa ołtarze boczne przy tęczy z 2 poł. XIX w., wzorowane na wcześniejszych, barokowych, ambona barokowa z 1 poł. XVIII w. (przekształcona w XIX w. poprzez wprowadzenie neogotyckich podziałów korpusu), stacje Drogi Krzyżowej (XIX-XX w.), 2 konfesjonały. W ostatnich latach kościół jest poddawany gruntownej renowacji.

W skład zabytkowego zespołu kościoła filialnego p. w. Wniebowzięcia NMP w Lutczy wchodzi również: dzwonnica (ok. poł. XIX w.), plebania (1906 r.), starodrzew (XIX w.) pozostałość założenia obronnego (wały i fosy) (XV w.).

Kościół p. w. Wniebowzięcia NMP w Lutczy

3) Kościół p. w. Św. Antoniego Padewskiego w Gwoźnicy Górnej z 1864 r. ujęty w rejestrze zabytków po poz. A – 1033 (obecnie A-796) w dniu 17.07.1979 r. Wybudowany na miejscu starego, rozebranego kościoła, przy drodze powiatowej. Orientowany, drewniany, szalowany deskami. Wybudowany na rzucie wydłużonego prostokąta, z węższym, krótkim zamkniętym pięciobocznie prezbiterium. Prostokątną zakrystią od północy oraz węższym i niższym od korpusu kościoła przedsionkiem od zachodu. Dach wspólny dla korpusu kościoła i zakrystii oraz osobny nad przedsionkiem. Okna i otwory wejściowe zamknięte łukami odcinkowymi. Wnętrze zamknięte od góry pozornym, odeskowanym sklepieniem o przekroju eliptycznym. Przy ścianach wydłużanych zaskrzynienia wsparte na 4 słupach drewnianych. Ołtarz główny eklektyczny z 1939 r., 2 ołtarze boczne, ludowe, neobarokowe. Ambona eklektyczna z czasów budowy kościoła. Chrzcielnica kamienna z czaszą puklowaną na postumencie w formie ozdobnej tralki z nakrywą drewnianą w kształcie ażurowej korony zamkniętej. Chór muzyczny od zachodu z organem XVIII w., wsparty na 4 słupach drewnianych, z parapetem bogato zdobionym malowidłem ornamentalnym z 1934 r. Polichromia wnętrza figuralna i ornamentalna. Na belce tęczowej krucyfiks prawdopodobnie ze starego kościoła. Do rejestru zabytków ruchomych zostało również wpisane wyposażenie i wystrój kościoła.

4) Cerkiew grekokatolicka p. w. Św. Kosmy i Damiana w Gwoździance z 1865 r. ujęta w rejestrze zabytków architektury pod poz. *A – 1036* (obecnie A-846) z dnia 02.08.1979 r. Cerkiew została wybudowana przez ludność ruską. Od 1945 przejęta przez kościół katolicki. Remontowana w 1927 r. i latach 90 XX w. – wymiana pokrycia dachu i szalunku ścian. Cerkiew drewniana, konstrukcji zrębowej. Orientowana. Salowa, bez wyodrębnionego z nawy prezbiterium, zamknięta trójbocznie. Kruchta od frontu nawy. Dach jednokalenicowy, pierwotnie kryty gontem z wieżyczką, obecnie blachą, zwieńczoną blaszanym hełmem stożkowym z latarnią. Przyziemie cerkwi osłonięte gontowym fartuchem. Polichromia figuralna z XX w. W ołtarzu głównym zachowane fragmenty ikonostasu z XVIII w. Do rejestru zabytków ruchomych zostało również wpisane wyposażenie i wystrój cerkwi.

5) Cerkiew grekokatolicka p. w. Zaśnięcia NMP w Bliziance z 1870 r., wpisana do rejestru zabytków pod poz. *A – 1261* (obecnie A-585) z dnia 23 kwietnia 1993 r. została wybudowana przez ludność ruską. Od 1946r. kościół katolicki. Cerkiew usytuowana jest na wzniesieniu, po lewej stronie drogi. Cerkiew drewniana, konstrukcji zrębowej, szalowana deskami, na podmurowaniu z kamienia. Orientowana. Jednonawowa na rzucie prostokąta zamknięta trójbocznym prezbiterium. Kruchta od frontu nawy. Dach jednokalenicowy, kryty gontem z wieżyczką. Wewnątrz strop. Przyziemie cerkwi osłonięte gontowym fartuchem. Do rejestru zabytków zostało wpisane także wystój i wyposażenie cerkwi, m.in. barakowe organy.

6) Dwór w Baryczce - obecnie biblioteka szkolna – wzniesiony w 2 poł. XVIII w. Wpisany do rejestru zabytków pod poz. *A – 1166* z dnia 26.09.1994 r. Dwór był własnością kolejno Sierakowskich, Żywieckich i Jabłonowskich. Następnie mieściła się w nim szkoła a obecnie biblioteka szkolna. Dwór został wzniesiony na prawym, wysokim brzegu potoku Gwoźnica, wmurowany z cegły i kamienia (piwnica), otynkowany. Parterowy, częściowo podpiwniczony. Stropy drewniane, belkowe, ze ślepym pułapem, odeskowane, obite trzcina i otynkowane. Dach konstrukcji drewnianej, wysoki, czterospadowy, mansardowy, kryty blachą na gonce, z powiekami w dolnej połaci. Połacie rozdzielone gzymsem. Układ wnętrza dwutraktowy. Elewacja frontowa zwrócona na wschód z murowanym gankiem. Ściany elewacji bez dekoracji i podziałów architektonicznych zwieńczone profilowanym gzymsem podokapowym. W kilku pomieszczeniach m.in. w salonie sufit z fasetami, w 4 pokojach zamurowane kominki.

Dwór w Baryczce

7) Zespół dworski – dwór w Niebylcu z I poł. XVI w. Wpisany do rejestru zabytków pod poz. *A – 1084* (obecnie *A-1163*) w dniu 05.03.1981 r. Usytuowany na wzgórzu. Wzniesiony w I poł. XVI w. W XVIII w. dwór został zniszczony przez pożar. Ok. 1772 r. rozbudowany od wsch. i zach. W 2 poł. XIX w. dobudowano piętro. Budynek mur-drew., potynkowany, na rzucie prostokąta z przybudówkami od wsch. i zach. Część piwnic sklepiona kolebkowo. Układ wnętrza dwutraktowy, przekształcony. Na parterze 2 izby sklepione kolebkowo, w pozostałych sufity. Zachowane portale kamienne. Jeden na zewnątrz budynku od wsch. z I poł. XVI w. Prostokątny z profilowanym nadprożem i kutą w kamieniu tarczą z herbem Abdank Machowskich w owalu. Dwa wewnątrz w piwnicach: jeden zamknięty łukiem ostrym z I poł. XVI w. i drugi zwieńczony łukiem półkolistym z XVII-XVIII w. W parterze prostokątne okno z profilowanym gzymsem nadokiennym z I poł. XVI w. Wejście do budynku przez drewniany ganek. Dachy dworu dwuspadowy pokryty blachą. Po II wojnie światowej w dworze mieściła się m.in. izba porodowa. Następnie przeznaczono go na pomieszczenia administracyjne i mieszkania. Obecnie jest własnością RSP „Nowa Droga” z Czudca.

8) Skansenowa zagroda Antoniego Błądzińskiego w Gwoźnicy Górnej. Obiekt wpisany do rejestru zabytków pod poz. *A – 994* w dniu 16. 10. 1976 r. Usytuowana po lewej stronie drogi na wzniesieniu. Zagroda drewniana, wzniesiona, z wyjątkiem stodoły, w 2 poł. XIX w.

W 1987 r. w zagrodzie zostało utworzone Muzeum Juliana Przybosa, którego właścicielem jest Muzeum Okręgowe w Rzeszowie. W środku znajduje się wystawa poświęcona pamięci poety Juliana Przybosa, pochodzącego z Gwoźnicy Dolnej i pochowanego zgodnie z wolą na cmentarzu w Gwoźnicy Górnej. Ekspozycja urządzona jest we wnętrzu chałupy w oparciu o materiały ikonograficzne oraz kopie rękopisów utworów, pochodzące ze zbiorów Muzeum Literatury im. A. Mickiewicza w Warszawie. Zagroda skansenowska Antoniego Błądzińskiego w Gwoźnicy Górnej - stanowi przykład tradycyjnego budownictwa ludowego grupy etnograficznej Pogórze. W ostatnich latach na części zabudowań zostało wymienione pokrycie dachu (kiczki).

9) Synagoga w Niebylcu, obecnie Gminna Biblioteka Publiczna z końca XIX w. Wpisana do rejestru zabytków po poz. A – 766 w dniu 24.02.2012 r. Zlokalizowana jest w północnej części rynku, po lewej stronie drogi krajowej, na wzniesieniu. Zbudowana została w latach 1894 – 1905 przez miejscową społeczność żydowską. W jej wnętrzach znajdują się jedna z najlepiej zachowanych polichromii w województwie podkarpackim, która została wpisana do rejestru zabytków ruchomych pod poz. B – 494 w dniu 31.01.2012 r. Podczas II wojny światowej synagoga została zdewastowana przez wojska niemieckie. W czasie wojny, a także po jej zakończeniu, w budynku bożnicy znajdował się magazyn zboża i nawozów. Synagoga została wybudowana z cegły i kamienia, otynkowana, na planie prostokąta. Wnętrze pierwotnie podzielone na dwie części wschodnią i zachodnią. Wschodnia z męską salą modlitw o wysokości dwu kondygnacji. Zachodnia z przedsionkiem męskim na parterze oraz babiniec na parterze. Część wschodnia przepruta z trzech stron wysokimi, arkadowymi oknami. Ponad otworami okiennymi półkolisty łuk nadokienników. Część zachodnia z niesymetrycznie usytuowanym półkoliście zamkniętym otworem wejściowym w elewacji frontowej i drugim identycznym wykończeniu w drugiej osi elewacji północnej. Babiniec doświetlają otwory okienne o spłaszczonym łuku odcinkowym z powtarzającymi wykończenia nadokiennikami w formie listew. Na parterze współcześnie wykonane prostokątne otwory okienne z powtórzonymi listwami nadokienników. Wystrój elewacji uzupełniają niski cokół przyziemia oraz profilowany gzyms podokapowy.

Dach dwuspadowy, kryty blachą ocynkowaną. Zachodni szczyt okapem, wspartym na ozdobnie wyciętych ostatkach płatwi. Więźba dachowa drewniana, konstrukcji krokwiowo-stolcowej. Stropy nad piętrem drewniane, z podsufitką, otynkowane, żelbetowe. Strop dzielący dawną męską salę modlitw niezależny, związany konstrukcyjnie ze ścianą zachodnią

sali, żelbetowy wsparty we wschodniej części na betonowych słupach.

W latach 70 budynek poddano konserwacji. W trakcie prac remontowo - adaptacyjnych sala główna podzielona została stropem, wykorzystywanym dla celów bibliotecznych. Strop jest odsunięty od ścian z uwagi na zachowane malowidła z 1905-1906 i 1937 roku. Polichromia została wykonana przez braci Elizera ben Jaakow Szaul Garfinkel i Ahatona Josefa ben Szmuel Garfinkel, techniką klejową. Malowidła na suficie przedstawiają wizerunki znaków zodiaku. Na środku sufitu, ponad nieistniejącą już bimą, znajduje się Lewiatan - ryba zawinięta w okrąg, otoczona spienionymi falami. Wokół niej wypisana jest inskrypcja w języku hebrajskim: "Lewiatan, którego stworzyłeś, aby w nich igrał". Wokół Lewiatana po okręgu inskrypcja: „Wykonawcy tej roboty malarskiej, za swą pracę będą mieć udział w przyszłym świecie: nasz nauczyciel, pan Elizer syn naszego nauczyciela, pana Jaakowa Szaula Garfinkela – nauczyciela dziewczynek w Sieniawie i jego pomocnik Chajim Dow syn nauczyciela, pana Zaawa, błogosławionej pamięci. Rok 666 według krótkiej rachuby”. W tle niebieskie niebo z połączanymi gwiazdkami, dookoła stropu ozdobne obramienie z wicią roślinną, medalionami i znakami zodiaków. Na zewnętrznej krawędzi obramienia iluzjonistycznie malowany profil belkowania z ornamentem kostkowym.

Na zachodniej ścianie przedstawiony jest widok Jerozolimy z murem świątyni jerozolimskiej z hebrajskim napisem „Mur zachodni”, poniżej inskrypcja: „Pan buduje Jeruzalem, zgromadza rozproszonych Izraela” (Psalm 147,2). Od strony południowej na ścianie zachodniej w ramie napis: „Otwórzcie bramy, niech wejdzie naród sprawiedliwy, który dochowuje wierności” (Izajasz 26,2). Nad ramą inskrypcja wykonawcy: „Tę robotę malarską wykonał Aharon Josef syn naszego nauczyciela, pana Szmuela Garfinkel”. Poniżej inskrypcja donacyjna: „Dla wiecznej pamięci niech będzie utrwalone imię fundatora roboty malarskiej dla bet-ha-midrasy, tego oto pana Mosze syna pana Kalmana Ungera z lewitów, w roku 697” (1935-36). Na ścianie wschodniej w miejscu, gdzie znajdował się wcześniej Aron ha-kodesz wymalowane zostały dwa lwy trzymające kamienie z dziesięciorgiem przykazań, a nad nimi napis „Ojcze nasz, królu nasz, otwórz bramy niebios na modlitwy nasze”. Wnękę otacza czerwony baldachim powiązany złotym sznurem z chwostami. Nad nim wydatna korona, po bokach której znajduje się inskrypcja „Korona Tory”. Obramienia okien ozdobione są polichromią o motywie roślinnym w nawiązaniu do sztuki ludowej. W kluczach półkolistych obramień okiennych motywy złotych gwiazd Dawida w tondach.

Polichromia w synagodze niebyleckiej

Polichromia w Niebylcu należy do jednej z nielicznie dobrze zachowanych malarskich wystrojów synagog w Województwie Podkarpackim.

10) Kapliczka rodziny Urbanów w Lutczy z XVI w. wpisana do rejestru zabytków pod poz. A – 259, w dniu 25.09.1959 r. Pierwotnie stała pomiędzy dwoma starymi lipami, w czasie rozbudowy drogi w 1959 r. została przesunięta w głąb posesji pod nadzorem Jana Buły z brygad wykonawczych robót konserwatorskich. Murowana na planie kwadratu w kształcie graniastosłupa. Dach dwuspadowy kryty dachówką, pierwotnie gontem z drewnianą sterczynką. Od frontu dwie wnęki: dolna przesklepiona segmentowo wewnątrz figura Św. Magdaleny klęczącej pod krzyżem, górna wnęką w szczycie półkoliście z figurą Chrystusa – jest to kopia wykonana w drewnie przez nauczyciela Mariana Gwoździckiego, oryginał figurki Chrystusa „Ecce Homo” znajduje się wnęce nad Kaplicą Miłosierdzia w przedsionku kościoła parafialnego. Autor rzeźb nazywał się Janusz. Obecnie kapliczka potynkowana, pierwotnie lepiona i bielona wapnem na niebiesko.

11) Dawny cmentarz parafialny z kaplicą i zespołem nagrobków w Lutczy. Wpisany do rejestru zabytków pod poz. A – 1271 (obecnie A-1173) w dniu 25.05.1994 r. Usytuowany na wzniesieniu po stronie południowej miejscowości. Nie ogrodzony. Nagrobki rozmieszczone

luźnie, brak regularnego układu rzędowego oraz wytyczonych alejek. Na cmentarzu znajdują się następujące typy nagrobków: z krzyżem kamiennym lub cementowym, z krzyżem żeliwnym, w formie obelisku, jeden w formie sarkofagu, kilka sygnowanych z warsztatów kamieniarskich – krakowskiego F. Hochstima, rzeszowskiego T. Janika. Kaplica wzniesiona w 1898 r. przez hr Łosia – właściciela Żyznowa. Na rzucie prostokąta, murowana z cegły nakryta dachem dwuspadowym, blaszanym. W elewacjach dłuższych okna zamknięte łukiem ostrym z wielokwaterową stolarką. Drzwi drewniane, ostrołukowe, płycinowe. Granice zewnętrzne cmentarza zostały obsadzone dębami, klonami oraz lipami. Cmentarz jest materialnym dokumentem historii parafii powstałej z fundacji Domaradzkich w XV w. Cmentarz założony prawdopodobnie w k. XVIII w. Został zarejestrowany w katastrze z 1853 r.

12) Kapliczka Św. Barbary w Jaworniku. Pochodząca z I poł. XIX w. usytuowana jest po lewej stronie drogi krajowej. Murowana na planie kwadratu w kształcie graniastosłupa. Dach dwuspadowy kryty dachówką z krzyżem. Od frontu wnęka, w której wnętrzu znajduje się figurka św. Barbary. Potynkowana i bielona wapnem na białło.

13) Dzwonnica z zespołu drewnianego kościoła p. w. Wniebowzięcia NMP w Lutczy. Położona w ciągu drewnianego ogrodzenia kościoła, po stronie wschodniej kościoła. Murowana z kamienia, na zaprawie wapienno- glinianej, otynkowana. Trójosiowa. Kryta czterospadowym dachem konstrukcji drewnianej, podbity gładką blachą. Dzwoniąca stanowi integralny składnik zespołu kościelnego.

Na terenie Gminy Niebylec znajdują się również zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków. **Zabytek ruchomy**, to rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, będących dziełem człowieka lub związanych z jego działalnością, stanowiących świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Na terenie Gminy Niebylec przede wszystkim stanowią wyposażenie zabytkowych kościołów i cerkwi. Łącznie zewidencjonowano 276 zabytków ruchomych. Najstarsze (XV – XVI w.) i najcenniejsze znajdują się w kościele w Lutczy i Połomi. Są to m. in. tryptyk „Sacra Conversazione Matka Boża z Dzieciątkiem ze św. Mikołajem i św. Katarzyną oraz scenami Męki pańskiej i scenami z życia świętych”, ołtarze główne i boczne, chrzcielnice, krucyfiksy, obrazy, świeczniki,

ambony, ikonostas.

Wykaz zabytków ruchomych z terenu Gminy Niebylec wpisanych do rejestru zabytków

NIEBYLEC

Wypożyczenie zespołu kościoła parafialnego (B-608)

1. Krucyfiks w kruchcie, barok, ok. 1646 r., drewno polichromowane.
2. Krucyfiks w ołtarzu głównym, barok, 2 poł. XVII w., drewno polichromowane.
3. Rzeźba z Grupy Pasji w ołtarzu głównym, barok, 2 poł. XVIII w., drewno polichromowane.
4. Kropielnica – dawna chrzcielnica, w tradycji gotyku, poł. XVII w., kamień.
5. Ołtarz „Św. Jan Chrzcziciel”, neogotyk, 2 poł. XIX w., tempera (?)/deska.
6. Ołtarz boczny przy ścianie nawy po lewej stronie, neobarok, XIX w., drewno polichromowane.
7. Ołtarz boczny przy ścianie nawy po prawej stronie, neobarok, XIX w., drewno polichromowane.
8. Chrzcielnica, barok, 2 poł. XVII w., drewno polichromowane.
9. Płyta z inskrypcją, barok, 1646 r., piaskowiec.
10. Aspersorium, barok, pocz. XVIII w., miedź trybowana.
11. Lichtarz, barok, poł. XVIII w., drewno pozłacane.
12. Lichtarz, barok, poł. XVII w., drewno polichromowane.
13. Monstrancja, klasycyzm, kon. XVIII w., mosiądz trybowany, posrebrzany.
14. Kielich mszalny, neobarok, 1885 r., mosiądz trybowany, złożony.
15. Kielich mszalny, neobarok, pocz. XIX w., mosiądz złożony, srebro złoczone.
16. Rzeźba św. Michał Archanioł ze zwieńczenia ambony, manieryzm, 1 poł. XVII w., drewno polichromowane.
17. Feretron rzeźba Najświętsza Maria Panna Niepokalanie Poczęta, rokoko, XVIII w., drewno polichromowane.
18. Feretron rzeźba Madonna z Dzieciątkiem, sztuka ludowa, XIX w., drewno.
19. Krzyż procesyjny, sztuka ludowa, kon. XIX w., drewno polichromowane.
20. Krzyż procesyjny, sztuka ludowa, kon. XIX w., drewno polichromowane.
21. Ornat zielony, klasycyzm, 1 poł. XIX w., haft welniany, srebro, złoto.
22. Ornat zielony, barok, XVIII w., brokat.

Synagoga (obecnie Gminna Biblioteka Publiczna) - (B-494)

1. Polichromia.

BLIZIANKA

Wypożyczenie i wystrój kościoła parafialnego p.w. Podwyższenia Krzyża Św. (B-536 z 24.11.1994 i B-131 z 19.08.2005)

1. Organy, barokowe z poł. XVIII w.
2. Ołtarz główny, ok. 1865 r. (?). Drewno polichromowane, pozłacane. Wym. ok. 550 x 250 cm. Przeniesiony z d. cerkwi gr.-kat. P. w. Zaśnięcia NMP w 1984 r.
3. Ołtarz boczny M. Bożej Bolesnej ok. 1865 r. (?). Drewno polichromowane, pozłacane. Wym. 400x178 szer. mensy. Przeniesiony z d. cerkwi gr.-kat. P. w. Zaśnięcia NMP.

4. Ołtarz boczny Serca Pana Jezusa. Drewno polichromowane, pozłacane. Wym. 400x178 szer. Struktura ołtarza analogiczna do poz. 2. W centrum figura Serca Pana Jezusa.
5. Feretron Św. Józefa, 2 ćw. XX w. (?), wys. 98 cm.
6. Krucyfiks w kruchcie, k. XIX w., drewno polichromowane, wym. 100x95 cm.
7. Lampa wieczna (2 sztuki) neorokoko, k. XIX w. lub pocz. XX w. Odlew, metal kolorowy (mosiądz?) wys. Ok. 80 cm. Przeniesiony z d. cerkwi w Bliziance.
8. Żyrandol I, pocz. XX w., metal kolorowy, odlew cyzelowany. Wym. ok. 80x90 cm. Przeniesiony z d. cerkwi w Bliziance.
9. Żyrandol II, pocz. XX w., metal kolorowy, wym. ok. 120x90 cm. Przeniesiony z d. cerkwi w Bliziance.

Wypozażenie i wystrój dawnej cerki p. w. Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny (B-313 z 17.02.2010 r.)

1. Ikonostas, sztuka cerkiewna, ok. 1870 r. drewno polichromowane, złożone, srebrzenia, wym. ok. 770x650 cm. Obrazowania ikon wym. 144x76 (s sztuki). Skrzydła carskich wrót: 172x83 cm. Zdemontowane fragmenty zachowanej konstrukcji ikonostasu.
2. Bramki ołtarza głównego – neobarok, 2 ćw. XX w., wyk. Michał Tomoń z Gwoźnicy Górnej, pocz. XX w., wym. 210x90cm.
3. Ambona, neoklasycyzm, 2 ćw. XX w. drewno polichromowane. Wym. 132x110 cm.
4. Kropielnica kamienna w kruchcie, ludowa, XIX w., piaskowiec. Wym. 66x44 cm.
5. Ławki, 12 sztuk, ludowe, k. XIX w., drewno malowane olejno. Wym. 96x174 cm.
6. Konfesjonał I, barok ludowy, XIX w., drewno malowane olejno. Wym. 195x82x92 cm.
7. Konfesjonał II, barok ludowy, XIX w., drewno malowane olejno. Wym. 181x79x53 cm.
8. Skrzynia, ludowa, k. XIX, drewno malowane olejno, okucia kowalskie. Wym. 48x143x46 cm.
9. Stojak I, ludowy, pocz. XX w., drewno, toczone, politurowane. Wym. 125x44 cm.
10. Stojak II, ludowy, k. XIX w., drewno malowane olejno. Wym. 125x41 cm.
11. Drzwi wewnętrzne, 1865 r. (?), drewno, żelazo kute. Wym. 258x82 cm.
12. Rzeźba Chrystus Zmartwychwstały, rzeźba ludowa, XIX w. drewno polichromowane. Wym. 70 cm.
13. Rzeźba Anioł, neobarok, 2 ćw. XX w. wyk. Michał Tomoń z Gwoźnicy Górnej (?), drewno polichromowane, pozłacane. Wym. 54 cm.
14. Polichromia ścienna, neoklasycyzm, ok. 1870 r., mal. Paweł Bogdański, technika klejowa.
15. Ikona „Matka Boża z Dzieciątkiem” z obrazowaniem, barok, 2 poł. XVIII w., drewno polichromowane, tempera, złocenie. Wym. 123x74 cm.
16. Ikona apostołów z rzędu apostołów, sztuka cerkiewna, ok. 1870 r., deska, olej, 4 sztuki, a) św. Szymon i Bartłomiej, b) św. Paweł i św. Mateusz, c) św. Tomasz (?) – destrukta, d) św. nn – destrukta. Wym. 17x68,5 cm (wymiar dotyczy ikony „a” w całości).
17. Obraz „Św. Trójca”, neobarok, 2 poł. XIX w., deska/olej. Wym. 183x108 cm.
18. Obraz – Anioł, neoklasycyzm, k. XIX w., deska/olej. Wym. 48x24 cm.

19. Starodruk – mszał, barok, XVIII w., drzeworyt. Wym. 39x27 cm. Na pierwszej zachowanej karcie ozdobny inicjał „A”, oraz tekst: „PROPRIVM MIS/SARVM DE REMPORE/DOMINICA I. DE ADVENTV...”
20. Starodruk – Tridion, barok, 1717 r., wyd. drukarnia bracka we Lwowie (bez oprawy) drzeworyt 1707 r., wyk. Nikodem. Wym. 32x20 cm.
21. Starodruk mszał, neogotyck, 1882 r., wyd. Turyn, E. Petri Marietti, oprawa skóra tłoczona, pozłacana. Wym. 36x26 cm.
22. Krzyż ołtarzowy, klasycyzm, poł. XIX w., drewno polichromowane. Wym. 60x15,5cm.
23. Krzyż ołtarzowy, neobarok, 2 poł. XIX w., brąz mosiądzowany (?). Wym. 40x14 cm.
24. Krzyż procesyjny, sztuka cerkiewna, 2 poł. XIX w., drewno polichromowane. Wym. 47x32 cm.
25. Krzyż prawosławny, sztuka cerkiewna, 2 poł. XIX w., drewno, mosiądz, szkło. Wym. 32x22 cm.
26. Lampa wieczna, neobarok, k. XIX w., brąz mosiądzowany, odlew cyzelowany. Wym. 43x17 cm.
27. Lichтарыze –łącznie 12 sztuk.
28. Lichтары I, barok, XVIII w., drewno polichromowane. Wym. 50x15 cm.
29. Lichтары II, barok, XVIII w., drewno polichromowane, toczone. Wym. 55x20 cm.
Nałożoną metalową ażurową koronką. Polichromia w kolorze czarnym.
30. Lichтары III, barok, 2 poł. XVIII w., cyna. Wym. 57x17 cm. (2 szt.).
31. Lichтары IV, barok, 2 poł. XVIII w., drewno polichromowane. Wym. 50x20 cm. (2 szt.)
32. Lichтары V, klasycyzm, XIX w. plater. Wym. 40x22 cm. (2 szt.)
33. Lichтары VI, klasycyzm, poł. XIX w., drewno polichromowane. Wym. 87x27 cm.
34. Lichтары VII, klasycyzm, poł. XIX w., drewno polichromowane. Wym. 66x22 cm. (2 szt.)
35. Lichтары VIII, neobarok, 2 poł. XIX w., drewno polichromowane. Wym. 50x17 cm.
36. Kociołek na wodę, neobarok, 2 poł. XIX w., brąz mosiądzowany. Wys. 26x15 cm.
37. Kadzielnica, neobarok, 2 poł. XIX w., brąz mosiądzowany. Wym. 28x14 cm.
38. Krzyż (ze zwieńczenia sygnaturki), sztuka ludowa, 1865 r. (?), żelazo kute. Wys. 80x49 cm.

GWOŹNICA GÓRNA

Wyposażenie i wystój kościoła parafialnego p. w. Św. Antoniego w Gwoźnicy Górnej (B-499)

1. Ołtarz główny, neogotyck, 1934 r. wyk. Michał Tomoń z Gwoźnicy Górnej, drewno polichromowane, pozłacane. Wym. ok. 550x340x150 cm.
2. Obraz „Św. Antoni Padewski” w ołtarzu głównym, neobarok, k. XIX/pocz. XX w., płótno/olej. Wym. ok. 120x80 cm.
3. Balaski, 2 szt. neobarok, k. XIX/pocz. XX w., drewno politurowane, Wym. 80x285 cm.
4. Ołtarz boczny północny p. w. Św. Franciszka z Asyżu, neobarok, pocz. XX w., drewno, polichromowane, pozłacane. Wym. ok. 420x194x70 cm.
5. Ołtarz boczny południowy p. w. Matki Bożej Niepokalanej, neobarok, pocz. XX w., drewno, polichromowane, pozłacane. Wym. ok. 420x225x58 cm.

6. Ołtarz boczny w nawie południowej p. w. Serca Pana Jezusa, neobarok, pocz. XX w., drewno, polichromowane, pozłacane. Wym. ok. 450x250x50 cm.
7. Ambona, neobarok, k. XIX/pocz. XX w., drewno, polichromowane, pozłacane. Wym. ok. 400x96 cm.
8. Empora muzyczna, neorenesans, pocz. XX w., drewno polichromowane (1934 r. mal. Franciszek Hockuba). Wym. 140x680 cm.
9. Chrzcielnica ludowa, 1874 r., kamień, drewno polichromowane, pozłacane. Wym. 186x50 cm.
10. Ława kolatorska, neogotyck, 2 ćw. XX w., drewno politurowane. Wym., 146x150x78 cm.
11. Ławki, 5 szt., neobarok, 4 ćw. XIX w., drewno politurowane. Wym. 100x225x45
12. Konfesjonał I, neobarok, 2 ćw. XX w., drewno politurowane. Wym. 275x185x110 cm.
13. Konfesjonał II, neobarok, 2 ćw. XX w., drewno politurowane. Wym. 250x210x90 cm.
14. Zegar, neobarok, 2 ćw. XX w., drewno politurowane, metal, mosiądz. Wym. 199x52x25 cm.
15. Portal pomiędzy prezbiterium a zakrystią, neobarok, k. XIX w/p. XX w., drewno polichromowane, pozłacane. Wym. 238x105 cm.
16. Obraz na podobiznę Gwoźdźnia Meki Pańskiej, neobarok, 1877 r., drewno politura czarna. Wym. 55x39 cm.
17. Feretron Matka Boża z Dzieciątkiem/św. Antoni, neobarok, k. XIX/p. XX w., drewno pozłacane, obrazy blacha/olej. Wym. 132x72 cm, obrazy 51x40 cm.
18. Feretron Matka Boża Niepokalana/Św. Józef, neogotyck, k. XIX/p. XX w., drewno polichromowane, pozłacane, obrazy płótno/olej. Wym. 170x79 cm, obrazy 70x37 cm.
19. Feretron Matka Boża Częstochowska, neobarok, poł. XX w., wyk. Michał Tomoń, drewno polichromowane, pozłacane, oleodruk. Wym. 170x79 cm.
20. Feretron Matka Boża Królowa/Św. Rodzina, neobarok, k. XIX/p. XX w., drewno pozłacane, obrazy blacha/olej. Wym. 140x66 cm, obrazy 54x39 cm.
21. Feretron Serce Marii/Serce Pana Jezusa, neobarok, 2 ćw. XX w., drewno pozłacane, płótno/olej. Wym. 119x80 cm, obrazy 44x34 cm.
22. Feretron Anioł Stróż, ludowy, poł. XX w., drewno polichromowane. Wym. 90x55 cm.
23. Krucyfiks procesyjny, neogotyck, 4 ćw. XIX w., drewno polichromowane i politurowane (drzewco). Wym. 54x40 cm.
24. Rzeźba Chrystusa Ukrzyżowany na belce tęczowej, neogotyck, 4 ćw. XIX w., drewno polichromowane, pozłacane. Wym. ok. 180x150 cm.
25. Rzeźba Chrystusa Ukrzyżowany I, neogotyck, 4 ćw. XIX w., drewno polichromowane. Wym. ok. 37x26 cm.
26. Rzeźba Chrystusa Ukrzyżowany II, ludowy, 4 ćw. XIX w., drewno polichromowane. Wym. 60x40 cm.
27. Polichromia ścienna, neobarok, 1934 r., mal. Franciszek Hockuba, tempera na drewnie, fresk suchy.
28. Obraz „Św. Kazimierz” z ramą, akademizm, k. XIX/p. XX w., płótno/olej, drewno polichromowane, pozłacane. Wym. 75x57 cm, rama 93x77 cm.
29. Stacje drogi krzyżowej, eklektyzm, 1907 r., drewno polichromowane, płótno/olej. Wym. 105x55 cm, obrazy 49x37 cm.

30. Monstrancja, klasycyzm, k. XVIII/pocz. XIX w., brąz pozłacany, metale kolorowe. Wym. 72x37 cm.
31. Kielich, neobarok, XIX w., mosiądz pozłacany, srebro pozłacane. Wym. 24x15x5 cm.

1. Pomnik z 1928 r. (B-726)

GWOŹDZIANKA

Wyposażenie i wystrój kościoła filialnego (B-843)

I Polichromia, 2 poł. XIX w:

1. Scena Wniebowstąpienia i polichromia stropu.
2. Postacie św. Cyryla, św. Metodego, św. Praksewy i Mojżesza.
3. Scena ucieczki do Egiptu, postać oranta i kompozycja ścian.

II Ikonostas:

1. Ikona namiestna św. Mikołaj, pocz. XIX w. drewno/tempera
2. Ikona namiestna Hodegetria, pocz. XIX w. drewno/tempera.
3. Ikona namiestna Pantokrator, pocz. XIX w. drewno/tempera.
4. Ikona namiestna Śś. Kosma i Damian, pocz. XIX w. drewno/tempera
5. Ikona Zwiastowanie, k. XIX/p. XX w., płótno/olej
6. Ikona Boże Narodzenie, k. XIX/p. XX w., płótno/olej
7. Ikona Chrzt Chrystusa, k. XIX/p. XX w., płótno/olej
8. Ikona Ostatnia Wieczerza, k. XIX/p. XX w., płótno/olej
9. Ikona Przemienienie Pańskie, k. XIX/p. XX w., płótno/olej
10. Ikona Zesłanie Ducha Św., k. XIX/p. XX w., płótno/olej
11. Ikona Zaśnięcie Matki Boskiej, k. XIX/p. XX w., płótno/olej
12. Ikona Chrystus Król, k. XIX/p. XX w., płótno/olej
13. Ikona Apostoł, k. XIX/p. XX w., płótno/olej (6szt.)
14. Ikona postać proroka, (po dwie postacie), k. XIX/p. XX w., płótno/olej (6szt.)
15. Carskie wrota, dwuskrzydłowe, pocz. XIX w., drewno pozłacane.
16. Ikonka owalna – popiersie Ewangelistów w skrzydłach carskich wrót, pocz. XIX w., drewno/tempera. (4 szt.)
17. Diakońskie wrota, poczt. XIX w., drewno/tempera. (2szt.)
18. Elementy struktury ikonostasu (uszkodzone), k. XIX/p. XX w., drewno polichromowane
19. Obrazowania ikon (uszkodzone), k. XIX/p. XX w. drewno polichromowane.

III Zabytki ruchome nie związane z ikonostasem

1. Prestoł, k. XIX/p. XX w., drewno
2. Tabernakulum, k. XIX/ p. XX w., drewno
3. Ołtarzyk z ikoną „Matka Boża Umijeniya”, 1 poł. XVIII w., drewno/tempera, złocenia
4. Ołtarzyk z ikoną „Matka Boża Bolesna”, 1 poł. XVIII w., drewno/tempera, złocenia
5. Ikona naprestolna matka Boża Hodegetria w ażurowym obramieniu, XVII w., drewno/tempera, złocenia.
6. Grafika „Św. Trójca”, XIX w., miedzioryt kolorowany akwarelą.

7. Krzyże procesyjne (2 szt.), XIX w.,
8. Kropielnica, ludowa, XVIII w., drewno, piaskowiec,
9. Chorągiew pogrzebowa czarna, XIX w.
10. Chorągiew pogrzebowa czarna, XIX w.
11. Obrazki dewocyjne, (3 szt.), XIX w., olejodruki-drukowane.
12. Lampa wiatykowa, XIX w., drewno, metal, szkło.
13. Kołatka wielkopostna, XIX w., drewno
14. Żyrandol trójświecowy, XIX w., mosiężny,
15. Krzyżyki do błogosławieństwa, (3 szt.), XIX w., drewno
16. Krzyże ołtarzowe (5 szt.), XIX/XX w., drewno, metal.
17. Świeczniki ołtarzowe, (5 szt.), XIX w. drewno polichromowane, toczone
18. Starodruk iluminowany – księga liturgiczna greckokatolicka, XVII w., papier, skóra
19. Druki cerkiewne, (3 szt.), jednostronicowe, k. XIX w., papier

LUTCZA

Wystrój i wyposażenie kościoła filialnego dawnego parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP (B-557 28.04.1976, 19.12.1984 i B-680 24.10.2014).

B-680

1. Polichromia – tempera, od k. XV w. do XVIII w. figuralno – ornamentalna.
 - a) Zacheuszek, gotycki, pochodzący z k. XV lub pocz. XVI w., znajdujący się na ścianie południowej nawy głównej (za ołtarzem bocznym),
 - b) Belka z polichromią o charakterze renesansowej wici roślinnej, zapewne XVI w.
 - c) Belka tęczowa, XVI w., z zachowanymi fragmentami inskrypcji „ADOREN”
 - d) W prezbiterium dekoracja figuralna ujęta w ornamentalne ramy, zapewne przed 1743 r. Na ścianie północnej, w dwóch pasach sceny: Znalezienia Pana Jezusa w świątyni, Boże Narodzenie oraz Zwiastowanie NMP; poniżej św. Jan Chrzciciel, iluzjonistycznie malowana nisza flankowana dwiema kolumnami oraz Chrystus Dobry Pasterz. Na ścianie południowej w dwóch pasach sceny: Nawiedzenie św. Elżbiety oraz Ofiarowanie Pana Jezusa w świątyni; poniżej postać św. Jana Nepomucena (?), iluzjonistycznie malowana nisza flankowana dwiema kolumnami oraz nn postać męska. Na ścianie wschodniej prezbiterium iluzjonistycznie malowane podwieszona kotara, podtrzymywana przez anioły,
 - e) Zacheuszki, 12 sztuk, w nawie i prezbiterium, zapewne przed 1743 r., w formie kartuszy z motywem IHS.
 - f) Malatura ścian nawy kościoła – biała pobiała, w partii stropu jasnoniebieska. Belki z motywem ornamentu cekinowego (XVIII w.), analogicznego do belek stropu prezbiterium i obramień otworów okiennych.
2. Balaski – barok , 1 poł. XVIII w. i XIX w., drewno , techniki stolarskie, wym. ok. 90x670x30cm.
3. Stalle – klasycystyczne, ok. 1800 r., 2 szt., drewno, rzeźbione, wym. 175x200x120 cm. Jedna stalla dwurzędowa, na podeście, z wysokim zapleckiem ozdobionym pięcioma pilastrami o żłobkowanych trzonach. Zaplecek pierwszego rzędu niższy, z dwiema żłobkowanymi, szerokimi płycinami, zwieńczony gzymsem. Druga stalla – zachowane jedno wyższe siedzisko z zapleckiem.

4. Portal z drzwiami metalowymi z zakrystii do skarbca – sztuka ludowa, XVI_XVII w. (?), kamień, blacha żelazna kuta, drewno, wym. 175x100 cm.

B-557

1. Ołtarz główny, barok, XVII w., drewno polichromowane.
2. Rzeźba Wniebowzięcia NMP z ołtarza j. w., barok, XVII w., drewno polichromowane.
3. Obraz Niepokalane Poczęcie z ołtarza j. w., barok, XVII w., płótno/olej.
4. Ołtarz boczny południowy p. w. św. Antoniego, barok, poł. XVIII w., drewno polichromowane.
5. Obraz św. Antoni, z ołtarza j. w., barok, XVIII/XIX w., płótno/olej.
6. Rzeźba św. Jan Nepomucen z ołtarza j. w., barok, XVIII w., drewno polichromowane.
7. Ołtarz boczny północny p.w. Matki Bożej Różańcowej, barok, poł. XVIII w., drewno polichromowane.
8. Ambona, w tradycji gotyku, XVI w., drewno polichromowane.
9. Chrzcielnica, renesans, XVII w., marmur, drewno polichromowane, połączane.
10. Relikwiarz, klasycyzm, k. XVIII w., drewno polichromowane.
11. Obraz Św. Rodzina ze św. Anną i św. Janem Chrzcicielem, barok, 1713 r., płótno/olej.
12. Obraz Niepokalanie Poczęcie NMP, barok, pocz. XIX w., płótno/olej, wym. 120x100 cm.
13. Belka tęczowa z krzyżem, barok, XVII w., drewno polichromowane.
14. Drzwi z zamkiem i okuciami pomiędzy zakrystią a prezbiterium, renesans, XVI w., drewno, żelazo kute.
15. Relikwiarz, neobarok, 2 poł. XIX w., mosiądz połączany i posrebrzany.
16. Relikwiarz, neogoty, k. XIX w., mosiądz, szkło, wym. 59x17 cm.
17. Relikwiarz, neogoty, k. XIX w., mosiądz, szkło, wym. 61x16 cm.
18. Obrazy z balustrady chóru muzycznego – Zaślubiny Marii, Nawiedzenie św. Elżbiety, Ucieczka do Egiptu, neobarok, XIX w., płótno/olej.
19. Prospekt organowy i organy, barok, k. XVII w., drewno, metale, skóra, drewno polichromowane i połączane.
20. Świecznik wiszący, 2 sztuki, barok, XVIII w., szkło, metal.
21. Lichтарь ołtarzowy, 6 sztuk, barok, poł. XVIII w., drewno polichromowane, połączane.
22. Obraz Ukrzyżowanie z chorągwi, ludowy, XIX w., płótno/olej.
23. Obraz Maria i Św. Maria Magdalena z chorągwi, ludowy, XIX w., płótno/olej.
24. Skarbonka na ofiarę, barok, XVII w., drewno, żelazo.
25. Krucyfiks na zewnętrznej ścianie prezbiterium, barok, XVIII w.,
26. Kociołek na wodę święconą, klasycyzm, pocz. XIX w., mosiądz, drewno (rączka).
27. Kociołek na wodę święconą, klasycyzm, 1 poł. XIX w., mosiądz, trybowanie (pokrywą).
28. Rzeźba Św. Jan Nepomucen, neobarok, XIX w., drewno polichromowane.
29. Rzeźba aniołka – kandelabr, 2 sztuki, barok, XVII w., drewno polichromowane, połączane.
30. Konfesjonał, 2 sztuki, barok, XVIII w., drewno polichromowane.
31. Portal w ścianie północnej prezbiterium, renesans, poł. XVI w., piaskowiec.
32. Drzwi w portalu j. w., renesans, poł. XVI w., żelazo kute.
33. Fotel, klasycyzm, pocz. XIX w., drewno tapicerowane, żelazo kute.

34. Kropielnica, późny gotyk, ludowa, XVI w., piaskowiec.
35. Ławki, 10 ławek w dwu rzędach, barok, XVIII/XIX w., drewno polichromowane.
36. Szafka na oleje, barok, XVII w., drewno polichromowane.
37. Krucyfiks ścienny, barok, k. XVII w., drewno polichromowane.
38. Krzyż procesyjny, sztuka ludowa, XVII w., drewno polichromowane.
39. Krzyż procesyjny, sztuka ludowa, XIX w., drewno polichromowane.
40. Krzyż procesyjny, sztuka ludowa, XIX w., drewno polichromowane.
41. Krzyż procesyjny, neogotyk, pocz. XX w., metal, odlew.
42. Berło procesyjne, neobarok, pocz. XX w., metal, odlew.
43. Lichtarz, barok, k. XVIII w., drewno polichromowane.
44. Ołtarz boczny (przeniesiony z kaplicy cmentarnej), renesans, k. XVI/p. XVII w., polichromowany, pozłacany, (obecnie w nowym kościele).
45. Obraz św. Piotr, barok, XVII w., drewno/olej.
46. Obraz Św. Paweł, barok, XVII w., drewno/olej.
47. Obraz „Św. Teresa”, neobarok, 2 poł. XIX w., płótno/olej.
48. Obraz „Św. Stanisław Kostka”, eklektyzm, 1860 r., płótno/olej.
49. Krucyfiks w zakrystii, eklektyzm, XIX/XX w., drewno, wym. 35x25 cm.
50. Krucyfiks w zakrystii, ludowy, XIX/XX w., drewno, wym. 77x55 cm.
51. Obraz „Wniebowstąpienie Chrystusa”, eklektyzm, k. XIX w., płótno/olej.
52. Obraz „Św. Andrzej”, barok, XVIII w., płótno/olej.
53. Fotel, eklektyzm, poł XIX w., drewno tapicerka, wym. 142x65x54 cm.
54. Feretron – obrazy św. Maria Magdalena/ Św. Dominik, neobarok, XIX w., drewno polichromowane, obrazy płótno/olej.
55. Feretron – obrazy Matka Boża z Dzieciątkiem/Św. Dominik, klasycyzm, XIX w., drewno polichromowane, obrazy płótno/olej.
56. Feretron – obrazy Serce Matki Bożej/Serce Pana Jezusa, klasycyzm, XIX w., drewno polichromowane, obrazy płótno/olej.
57. Feretron – obrazy Św. Teresa/Św. Jacek, neobarok, XIX w., drewno polichromowane, obrazy płótno/olej.

B-251

1. Stacje Drogi Krzyżowej, 14 szt. w kościele filialnym (dawniej parafialnym) p. w. Wniebowzięcia NMP, eklektyczne, k. XIX w./pocz. XX w., Austria (?), wym. 120x70cm, oleodruki 77,5x53 cm.

POŁOMIA

Wyposażenie i wystrój kościoła parafialnego p. w. Św. Mikołaja (B-416, B-85, B-311)

1. Tryptyk „Sacra Conversazione Matka Boża z Dzieciątkiem ze św. Mikołajem i św. Katarzyną oraz scenami Męki Pańskiej i scenami z życia świętych”, gotycki z ok. 1500 , tempera na desce.
2. Obraz „Św. Sebastian”, późny renesans, ok. 1600 r., tempera na desce
3. Obraz „Wezwanie na Sąd Ostateczny”, barokowy, 1 poł. XVIII w., płótno/olej.
4. Ołtarz główny, XVII w. i l. 40-te XVIII w., drewno polichromowane, pozłacane i posrebrzane. Uzupełniony w 1886 r. przez stolarza Stanisława Boska. Wym. ok. 860x570 cm.

5. Ołtarz boczny pñ., 3 ćw. XVII w., uzupełniony 1886 r., drewno polichromowane, połączane. Wym. 550x210 cm.
6. Ołtarz boczny pñd. Ok. 1700 r., drewno polichromowane, połączane. Wym. 550x210cm.
7. Mensa kamienna 4 ćw. XVI w.
8. Ambona 3 ćw. XVIII w., drewno polichromowane, połączane. Wym. 600x200x80cm.
9. Chrzcielnica, k. XV w. kamień-piaskowiec, wys. 140 cm, pokrywa drewno polichromowane, posrebrzane i połączane, 3 ćw. XVII w.
10. Kropielnica I, piaskowiec, XIX w., wym. 74x54x50 cm. Na zewnątrz kościoła przy kruchcie.
11. Kropielnica II, piaskowiec, z datą 1897 r., wym. 76x82x77 cm. Przed głównym portalem wejściowym.
12. Kropielnica III, piaskowiec XIX w., wym. 76x62x56 cm.
13. Komoda zakrystyjna, XVIII w., drewno polichromowane. Wym. 99x80x195 cm (część dolna), 125x36x195 cm (nadstawa).
14. Krucyfiks z belką tęczową XVII w.
15. Krucyfiks ludowy XIX w. drewno polichromowane. W kruchcie południowej, przy wejściu. Wys. 90 cm.
16. Rzeźba Matki Bożej Niepokalanej, XVII w., drewno polichromowane, wys. 91 cm.
17. Epitafium inskrypcyjne Kaspra i Katarzyny Teresy (zm. 1644), dzieci Mikołaja (Dunin) Przysiałowskiego i Magdaleny Bystrojowskiej, piaskowiec, wym. 67x56 cm. Wewnątrz kościoła.
18. Epitafium inskrypcyjne Doroty z Rylskich Sierakowskiej (zm. 1802 r.), marmur. Wym. 27x43 cm.
19. Polichromia ścienna w kościele.
20. Świecznik wiszący, 2 sztuki, ok. 1800 r., metal, szkło kryształowe.
21. Portal pomiędzy prezbiterium a zakrystią, k. XV w., piaskowiec, wym. 213x150cm. Ostrołukowy na wys. ok 50 cm.
22. Drzwi z zamkiem, 1644 r., drewno, żelazo kute, w portalu, wym. 195x104 cm.
23. Witraż z herbem Larysza (wg Katalogu Zabytków Sztuki w Polsce) pierwotnie nad portalem wejściowym w elewacji zachodniej.
24. Feretron Serce Pana Jezusa i Niepokalane Serce Matki Bożej, neobarok, sztuka ludowa, 2 poł. XIX w., drewno polichromowane, połączane, deska, płótno/olej. Wym. 140x75 cm. Wym. obrazów 75x45 cm.
25. Feretron Matka Boża Szkaplerzna i św. Rodzina, neogotyck, k. XIX w., drewno polichromowane, połączane, deska, płótno/olej. Wym. 150x100 cm. Wym. obrazów 77x60cm.
26. Polichromia w jadalni plebanii, neoklasycyzm, k. XIX w./pocz. XX w., technika klejowa. Wym. 650x450 cm (powierzchnia sufitu)

6.2. Obiekty w Gminie Niebylec wpisane Gminnej Ewidencji Zabytków.

Ewidencje zabytków stanowią zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków, zabytki nieruchome nie wpisane do rejestru zabytków wyznaczone przez Podkarpackiego

Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, inne zabytki nieruchome wyznaczone przez Wójta Gminy w porozumieniu z Podkarpackim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Przemyślu, parki kulturowe.

Ewidencje zabytków na terenie gminy prowadzi wójt w formie zbioru kart adresowych zabytków, objętych gminną ewidencją zabytków (art. 22 ust. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Ewidencje zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków w formie kart ewidencyjnych (art. 22 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). W skład wojewódzkiej ewidencji zabytków wchodzi zabytki ujęte w gminnych ewidencjach zabytków.

Obok zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia oraz parków kulturowych ochronie zabytków objętych gminną ewidencją uwzględnia się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego (art. 19 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Ewidencja zabytków w Gminie Niebylec obejmuje 134 obiekty nieruchome (wykaz stanowi załącznik nr 1).

6.3 Zabytki archeologiczne.

Zabytek archeologiczny to zabytek nieruchomy będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów lub zabytek ruchomy, będący tym wytworem” (art. 3 pkt 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Na zasób zabytków archeologicznych składają się zarówno tzw. stanowiska archeologiczne (obiekty i warstwy zlokalizowane w terenie) jak i ruchome zabytki (przedmioty) z nich pochodzące. Europejska konwencja o ochronie archeologicznego dziedzictwa kulturowego uznaje je za „źródło zbiorowej pamięci europejskiej i instrument dla badań historycznych i naukowych”.

Celem ochrony stanowiska archeologicznego jest niedopuszczenie do zniszczenia warstw kulturowych, a tym samym niedopuszczenie do prowadzenia na tych obszarach prac budowlanych, wykonywania głębokiej orki ciężkim sprzętem rolniczym oraz wykonywania

wykopów.

Wykaz stanowisk archeologicznych z terenu gm. Niebylec, woj. podkarpackie

Lp.	Miejscowość i nr stan. na AZP	Obszar AZP i nr stan.	Funkcja obiektu	Chronologia	Określenie bliższe nr działek
1.	Baryczka 1	106-75/4	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze – okres nowożytny	753/3
2.	Baryczka 2	106-75/5	Ślad osadnictwa	Neolit	162/1
3.	Baryczka 3	107-75/29	Ślad osadnictwa	Wczesna epoka brązu	801
4.	Gwoździaka 1	107-75/26	Ślad osadnictwa	Neolit	507
5.	Gwoździanka 2	107-75/27	Punkt osadniczy	Wczesna epoka brązu	482; 481
6.	Gwoździanka 3	107-75/28	Ślad osadnictwa	Wczesna epoka brązu	199
7.	Gwoźnica Dolna	107-76/2	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze	644
8.	Gwoźnica Górna 1	108-76/27	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia – wczesna epoka brązu	-
9.	Gwoźnica Górna 2	108-76/28	Ślad osadnictwa	Prahistoria	-
10.	Gwoźnica Górna 3	107-76/3	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze	1183
11.	Gwoźnica Górna 4	107-76/4	Ślad osadnictwa	Pradzieje	855/15
12.	Jawornik 1	107-75/8	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze	2835
13.	Jawornik 2	107-75/9	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze	2857
14.	Jawornik 3	107-75/10	Ślad osadnictwa	Wczesna epoka brązu	2193
15.	Jawornik 4	107-75/11	Punkt osadniczy	Wczesna epoka brązu	2373; 2374
16.	Jawornik 5	107-75/12	Ślad osadnictwa	Wczesna epoka brązu	1761
17.	Jawornik 6	107-75/13	Punkt osadniczy	Koniec neolitu lub wczesna epoka brązu	1616; 1617
18.	Jawornik 7	107-75/14	Punkt osadniczy	Koniec neolitu lub wczesna epoka brązu	1605
19.	Jawornik 8	107-75/15	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia – wczesna epoka brązu	988
20.	Jawornik 9	107-75/16	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia – wczesna epoka brązu	985

21.	Jawornik 10	107-75/17	Punkt osadniczy	Neolit	1033; 1034/1
22.	Jawornik 11	107-75/18	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze	654
23.	Jawornik 12	107-75/19	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze	3841
24.	Jawornik 13	107-75/20	Ślad osadnictwa	Grupa tarnobrzaska	3281
25.	Jawornik 14	107-75/21	Ślad osadnictwa	Mezolit lub schyłkowy paleolit	3886
26.	Jawornik 15	107-75/22	Ślad osadnictwa	Prahistoria	3890
27.	Jawornik 16	107-75/23	Ślad osadnictwa	Prahistoria	3219
28.	Konieczkowa	107-75/24	Ślad osadnictwa	Prahistoria	1565/1
29.	Lutcza 1	108-75/1	Ślad osadnictwa	Neolit	-
30.	Lutcza 2	108-75/2	Ślad osadnictwa	Neolit	-
31.	Lutcza 3	108-75/8	Ślad osadnictwa Punkt osadniczy Ślad osadnictwa	Neolit - wczesna epoka brązu Okres wpływów rzymskich	1591/1 ; 1592; 1638
32.	Lutcza 4	108-75/9	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia – wczesna epoka brązu	1674/1
33.	Lutcza 5	108-75/10	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia – wczesna epoka brązu	1522/2
34.	Lutcza 6	108-75/11	Punkt osadniczy	Neolit	1806; 1807
35.	Lutcza 7	108-75/12	Ślad osadnictwa	Wczesna epoka brązu	1807; 1808
36.	Lutcza 8	108-75/13	Punkt osadniczy	Prahistoria	2190
37.	Lutcza 9	108-75/14	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia – wczesna epoka brązu	2194
38.	Lutcza 10	108-75/15	Ślad osadnictwa	Neolit - wczesna epoka brązu	2260
39.	Lutcza 11	108-75/16	Punkt osadniczy Osada	Okres wpływów rzymskich Późne średniowiecze – okres nowożytny	3508; 3509
40.	Lutcza 12	108-75/17	Ślad osadnictwa	Neolit - wczesna epoka brązu	3499
41.	Lutcza 13	108-75/18	Ślad osadnictwa	Neolit	3477
42.	Lutcza 14	108-75/19	Punkt osadniczy	Prahistoria	3470; 3472
43.	Lutcza 15	108-75/20	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia – wczesna epoka brązu	5803

44.	Lutcza 16	108-75/21	Osada	Okres wpływów rzymskich	5947; 5948; 5952/1; 5952/2
45.	Lutcza 17	108-75/22	Ślad osadnictwa	Neolit - wczesna epoka brązu	5413
46.	Lutcza 18	108-75/23	Ślad osadnictwa	Prahistoria	5317/2
47.	Lutcza 19	108-75/24	Ślad osadnictwa	Prahistoria	4980
48.	Lutcza 20	108-75/25	Punkt osadniczy	Okres wpływów rzymskich	4789; 4790
49.	Lutcza 21	108-75/26	Ślad osadnictwa	Wczesna epoka brązu	4339
50.	Lutcza 22	108-75/27	Ślad osadnictwa	Neolit	3906
51.	Lutcza 23	108-75/28	Punkt osadniczy	Okres wpływów rzymskich	3919
52.	Lutcza 24	108-76/29	Cmentarzysko	Kultura mierzanowicka – wczesna epoka brązu	-
53.	Lutcza 25	108-76/30	Ślad osadnictwa	Prahistoria	-
54.	Lutcza 26	108-76/31	Punkt osadniczy Ślad osadnictwa	Kultura łużycka Późne średniowiecze	-
55.	Lutcza 27	108-76/32	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	Neolit Kultura łużycka Późne średniowiecze	-
56.	Małówka 1	107-75/30	Punkt osadniczy	Prahistoria	200; 202
57.	Niebylec 1	107-75/1	Miasto	Okres nowożytny	-
58.	Niebylec 2	107-75/2	Punkt osadniczy	Kultura łużycka	-
59.	Połomia 1	106-75/1	Cmentarzysko Punkt osadniczy	Późne średniowiecze – okres nowożytny	Teren wokół kościoła
60.	Połomia 2	106-75/2	Punkt osadniczy	Późne średniowiecze	-
61.	Połomia 3	106-75/3	Ślad osadnictwa	Neolit	-
62.	Połomia 4	106-75/8	Ślad osadnictwa	Pradzieje	670
63.	Połomia 5	106-75/9	Osada	Późne średniowiecze – okres nowożytny	119; 120
64.	Połomia 6	106-75/10	Ślad osadnictwa	Pradzieje	141

6.4. Niematerialne dobra kultury.

Na terenie Gminy Niebylec dostrzec można również formy niematerialnych dóbr kultury. Niematerialne dobra kultury to zwyczaje, przekaz ustny, wiedza i umiejętności oraz związane z nimi przedmioty i przestrzeń kulturowa, które są uznane za część własnego dziedzictwa przez daną wspólnotę, grupę lub jednostki. Obejmuje ono tradycje i przekazy ustne, w tym język jako nośnik niematerialnego dziedzictwa kulturowego, sztuki widowiskowe zwyczaje, rytuały i obrzędy świąteczne wiedzę oraz praktyki dotyczące przyrody i wszechświata umiejętności związane z rzemiosłem tradycyjnym. Bogata działalność zespołów ludowych funkcjonujących przy Gminnym Ośrodku Kultury w Niebylcu jest doskonałym przykładem niematerialnego dobra kultury. Jest to m. in. działająca od 40 lat **„Kapela Ludowa Jany”**. Została ona założona w 1977 roku przez Wacława Kozłowskiego prezesa dawnego SKR-u. Początkowo powstał zespół wokalny - instrumentalny składający się w większości z pracowników SKR-u. Skład jego stanowiło czterech Janów; Jan Domaradzki, Jan Wielopolski, Jan Stanisławczyk, Jan Jagielski, stąd zresztą nazwa kapeli. Repertuar kapeli stanowią melodie i przyśpiewki z Pogórza Strzyżowsko-Dynowskiego oraz dawnego województwa rzeszowskiego. Znaczna część tych piosenek i przyśpiewek zebrana została w śpiewniku pt. "Tam pod Niebylcem muzyka gra", opracowanym przez Wiktora Bochenka. Podczas występów zespół oprócz umiejętności prezentuje również tradycyjne stroje ludowe.

„Kapela Cajmery” powstała w 2000 r. i działa do tej pory. W programie repertuarowym posiada przyśpiewki i melodie tradycyjnego folkloru miejskiego jak i kompozycje własne. Kapela spełnia wielorakie funkcje kulturotwórcze występując na terenie Podkarpacia. Bawi swoim repertuarem na różnych imprezach okolicznościowych, spotkaniach integracyjnych, piknikach.

„Trio Galicyjskie” to zespół, który powstał w 2006 r. Jego repertuar stanowią znane galicyjskie melodie oraz przyśpiewki ludowe, muzyka hebrajska, austriacka, niemiecka, czeska, a także utwory z pogranicza klasyki i jazzu.

Zespół **„Jazz Band”** powstał w 1998 r. W repertuarze posiada standardy jazzu tradycyjnego, ery swingu i transkrypcje muzyki ludowej.

Doskonałym przykładem niematerialnych dóbr kultury są wydawnictwa

7. Założenia programowe - zestawienie celów priorytetowych, kierunków działań i zadań do realizacji programu opieki nad zabytkami na lata 2017-2020.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Niebylec na lata 2017-2020 stanowi podstawę dla działań związanych z ochroną dóbr kultury w okresie czterech lat od podjęcia uchwały przez Radę Gminy.

Gminny program opieki nad zabytkami winien kreować sferę działań prorozwojowych, która ma na celu poprawę funkcjonowania materialnego dziedzictwa kulturowego decydującego w znacznym stopniu o zasobach i walorach gminy. Wykorzystanie zarówno zasobów środowiska przyrodniczego jak i środowiska kulturowego powinno stanowić jedną z polityk gminy.

Pierwszym podjętym i zrealizowanym przez gminę działaniem w strategii ochrony zabytków było opracowanie gminnej ewidencji zabytków. Stanowi ona bazę dla wszelkich dalszych działań w tym zakresie. Warunkiem koniecznym i niezbędnym w formułowaniu priorytetów w zakresie ochrony dóbr kultury jest wskazanie obiektów o unikalnych cechach stylistycznych, wysokich wartościach architektonicznych i historycznych, które świadczą o specyfice regionalnego budownictwa i lokalnej tożsamości kulturowej.

Głównym i priorytetowym celem programu opieki nad zabytkami w Gminie Niebylec jest wzmocnienie ochrony i opieki nad zabytkami oraz poprawa ich stanu zachowania poprzez opracowanie systemowych rozwiązań realizowanych przez władze gminy. Jest to możliwe przy czynnej współpracy władz samorządowych z wojewódzkim konserwatorem zabytków oraz z właścicielami i posiadaczami obiektów.

Kolejnym celem jest wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, a tym samym podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania. Celem programu jest również wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.

8. Instrumenty wdrażania i realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Niebylec.

Zadania określone w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Gminy Niebylec realizowane będą poprzez:

- 1) Prowadzenie prac remontowo – konserwatorskich przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy,
- 2) Podejmowanie starań o pozyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków będących własnością gminy,
- 3) Zmianie sposobu użytkowania lub adaptacja nieużytkowanych obiektów zabytkowych będących własnością gminy do nowych funkcji,
- 4) Dofinansowanie prac konserwatorskich przy obiektach niebędących własnością gminy zgodnie z uchwałą Nr XV/91/2012 Rady Gminy Niebylec z dnia 6 marca 2012 r. w sprawie określenia trybu postępowania o udzielenie dotacji na prace konserwatorskie restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dziennik Urzędowy Województwa Podkarpackiego, Poz. 696 z 22 marca 2012 r.),
- 5) Zabezpieczenie obiektów zabytkowych będących własnością gminy przed pożarem, zniszczeniem, kradzieżą (montaż instalacji przeciwpożarowej i alarmowej, zabezpieczenie przeciw włamaniom, znakowanie i ewidencjonowanie zabytków ruchomych, montaż monitoringu),
- 6) Określenie zasad i konsekwentne ich wdrażanie w zakresie umieszczania szyldów i reklam na obiektach zabytkowych,
- 7) Iluminacja najcenniejszych zabytków gminy,
- 8) Wspieranie rozwoju muzeów regionalnych, skansenów, izb pamięci itp.,
- 9) Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, szczególnie obszarów o dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi (w tym weryfikacja obowiązujących w zakresie aktualizacji zagadnień związanych z ochroną zabytków) oraz obszarów wskazanych do ochrony w studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy,
- 10) Występowanie do wojewódzkiego konserwatora zabytków z wnioskiem o wpisanie do rejestru zabytków cennych obszarów i obiektów zabytkowych,
- 11) Udostępnienie informacji o zabytkach gminy na stronie internetowej gminy,
- 12) Opracowanie mapy zabytków gminy, jako atrakcyjnej graficznie formy promocji ułatwiającej dotarcie do wszystkich elementów dziedzictwa kulturowego,
- 13) Organizowanie szkoleń związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego i udział w nich,
- 14) Organizowanie i wspieranie realizacji konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych m. in. przy współpracy z placówkami oświatowymi,

- 15) Wydawanie i wspieranie publikacji (w tym folderów promocyjnych, przewodników) poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego gminy,
- 16) Ustanowienie i przyznawanie nagrody za osiągnięcia w dziedzinie upowszechnienia i ochrony kultury materialnej gminy (w tym prac magisterskich i dyplomowych),
- 17) Bieżące prowadzenie monitoringu i weryfikacji obiektów uwzględnionych w gminnej ewidencji zabytków,
- 18) Opracowanie szlaków turystycznych wykorzystujących walory dziedzictwa kulturowego,
- 19) Wprowadzenie zintegrowanego systemu informacji wizualnej (m. in. za pomocą tablic informacyjnych) obejmującego zasoby i wartości dziedzictwa kulturowego gminy

9. Zasady oceny i monitoringu realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Niebylec

Proces osiągania celów Programu opieki nad zabytkami będzie monitorowany przez Zespół Koordynujący, poprzez analizę stopnia ich realizacji. Będzie ona obejmowała:

- 1) bieżący monitoring (przynajmniej raz do roku) gminnej ewidencji zabytków, uwzględniający informacje o stanie zachowania obiektów, zmianach lokalizacyjnych, zmianach stosunków własnościowych.
- 2) ocenę zaawansowania prac związanych z rewitalizacją obiektów zabytkowych,
- 3) ocenę realizacji programu wdrażania tras turystyczno- edukacyjnych na terenie gminy,
- 4) ocenę realizacji programu edukacji i promocji zabytków
- 5) ocenę kontaktów z właścicielami obiektów, w zakresie działań zmierzających do rewitalizacji obiektów zabytkowych.

Obowiązek monitorowania realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami wynika z art. 87 ust. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zgodnie z ustawowymi zapisami, po dwuletnim okresie funkcjonowania programu, Wójt Gminy przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z jego realizacji. Proces monitorowania będzie polegał na obserwowaniu zmian, jakie zachodzą w wyniku realizacji celów i zadań programu oraz analizie zebranych danych i opracowaniu raportów. Monitorowanie programu i raport z jego realizacji, przeprowadzony po upływie dwóch lat oraz programowanie opieki nad zabytkami na kolejne lata, pozwoli na zweryfikowanie obecnie poczynionych zadań, ewentualną zmianę kierunków działania i dopasowanie programu do lokalnych potrzeb

i możliwości finansowych Gminy Niebylec.

Za prowadzenie na bieżąco monitoringu z realizacji niniejszego programu będzie odpowiedzialna osoba zatrudniona na stanowisku ds. ochrony zabytków i rewitalizacji na terenie Gminy Niebylec.

10. Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Niebylec.

Finansowanie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami realizowane jest z różnych źródeł. Podstawowe to:

1) Źródła publiczne:

- a) budżet państwa – m.in. środki w ramach dotacji programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na remont i konserwację obiektów sakralnych wpisanych do rejestru zabytków,
- b) Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prace konserwatorskie przy zabytkach archeologicznych, nieruchomych i ruchomych wpisanych do rejestru zabytków;
- c) budżet samorządu województwa – m.in. dotacje celowe na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków,
- d) granty samorządu województwa dla podmiotów nie zaliczanych do sektora finansów publicznych, nagrody;
- e) budżet samorządu gminy – m.in. dotacje na finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków;
- f) projekty realizowane przez instytucje kultury;
- g) fundusze Unii Europejskiej związane z programami uwzględniającymi dziedzictwo kulturowe, m.in.: Regionalny Program Operacyjny, Program Operacyjny Infrastruktury i Środowiska, Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program Europejskiej Współpracy Terytorialnej;
- h) inne źródła zagraniczne.

2) Źródła prywatne:

- a) osób fizycznych – składki i zbiórki publiczne na określony cel dla danej wspólnoty społecznej;
- b) osób prawnych;

- c) organizacji pozarządowych – stowarzyszeń, fundacji;
- d) wyznaniowych osób prawnych.

Finansowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Niebylec na lata 2017-2020 będzie realizowane z wykorzystaniem głównie środków z własnego budżetu, w miarę potrzeb i możliwości rozważane będą inne źródła finansowania.

Ewidencja Zabytków – Gmina Niebylec

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Material	Datowanie	Użytkownik	Rejestr zabytków	Uwagi
1	Baryczka	Kapliczka	Przy drodze Niebylec-Połomia	Mur.	Poł. XIX w.			dz. ewid. nr 777
2	Baryczka	Dwór	Baryczka 212	Mur.	2 poł. XVIII w.	UG Niebylec	A - 1166 26.09.94	Obecnie biblioteka szkolna.
3	Baryczka	Park z zespołu dworskiego	Baryczka 212			UG Niebylec	A - 1166 26.09.94	
4	Blizianka	Dawna cerkiew greko-katolicka p. w. Zaśnięcia NMP		drewn.	1865-1870		A – 585 23.04.93	Obecnie nieużytkowany kościół pw. Podwyższenia Krzyża Św. Remontowany 1921 r., przebudowany po 1946 r., oszalowany deskami 1960 r., remont kapitalny 1992 – 1993 r. W 2011 r. rozpoczęto konserwację ścian zewnętrznych i wewnętrznych obiektu. KW 27 860. dz. ewid 296 obiekt posiada kartę ewidencyjną
5	Blizianka	Kapliczka	Obok domu nr 69	Mur.	4 ćw. XIX w.			
6	Blizianka	Kapliczka szafkowa	Na krzyżu przy drodze na granicy z Niebylecem	Drew	Okres II wojny światowej			
7	Blizianka	Kapliczka szafkowa	Na drzewie obok domu nr 88	drew	Okres międzywojenny			
8	Blizianka	Cmentarz rzym.-kat., greck.-kat.	Dz. Nr 310		XIX-XX w.			

9	Gwoździanka	Cerkiew greko-katolicka p. w. ŚŚ. Kosmy i Damiana		drewn	1865 r.	Parafia Rzymsko-Katolicka w Niebylcu	A – 846 02.08.1979	Obecnie kościół filialny rzymsko-katolicki p. w. ŚŚ. Kosmy i Damiana, remont 1893 r., rozbudowa 1931, 1942, 1971 r. obiekt posiada kartę ewidencyjną.
10	Gwoździanka	Kaplica cmentarna		Kam.	3 ćw. XIX w.			
11	Gwoździanka	Kapliczka	Obok domu nr 16, w pobliżu cerkwi	Kam.	1799 r.			
12	Gwoździanka	Kapliczka	Obok domu nr 100	Kam.	1900 r.			
13	Gwoździanka	Kapliczka	Obok domu nr 75	Kam.	ok. 1910 r.			
14	Gwoździanka	Kapliczka	Obok domu nr 79	Kam.	ok. poł. XIX w.			
15	Gwoździanka	Kapliczka	Obok domu nr 5	Kam.	1910 r.			
16	Gwoździanka	Dwór		drewn	II poł. XIX w.	UG Niebylec		
17	Gwoździanka	Dom	Nr 50	drewn.	1912 r.	Katarzyna Leszczak		Obecnie szkoła podstawowa
18	Gwoździanka	Dom	Nr 53	drewn.	1. 20 XX w.	Władysław Stodolny		
19	Gwoździanka	Dom	Nr 75	drewn	1905 r.	Krzysztof Koszarski		
20	Gwoździanka	Dom	Nr 37	Drewn.	1900 r.	Helena Rędziniak		
21	Gwoździanka	Cmentarz rzym.-kat., greck.-kat.	Dz. Nr 250		XIX-XXw.			
22	Gwoźnica Dolna	Kapliczka	Obok domu nr 96	mur.	1 poł. XIX w.			
23	Gwoźnica Dolna	Szkoła	Nr 92	drewn.	1934 r.	UG Niebylec		
24	Gwoźnica Dolna	Dom	Nr 44	drewn	pocz. II poł. XIX w.	Edward Pilecki		
25	Gwoźnica Dolna	Dom	Nr 69	drewn	1939 r.	Lucyna Stanisławczyk		
26	Gwoźnica Dolna	Dom	Nr 101	drewn	1940 r.	Stanisław Kozimor		
27	Gwoźnica Górna	Zespół kościoła parafialnego p. w. Św. Antoniego		drew	1864	Parafia Rzymsko-Katolicka w	A – 796 17.07.79	Rozbudowa 1875, 1900, 1930, 1979 r. 2011r.

		Padewskiego						Gwoźnicy Górnej		polichromia 1934 r.
28	Gwoźnica Górna	Kapliczka		Na drodze od nr 63 na początku przysiółka Czarnatówki	Kam.	1864 r.				
29	Gwoźnica Górna	Kapliczka		Obok domu nr 77	Kam.	4 ćw. XIX w.				
30	Gwoźnica Górna	Kapliczka		Obok domu nr 239	kam.	1885 r.				
31	Gwoźnica Górna	Kapliczka		Naprzeciwko domu nr 260	Kam.	1895 r.				
32	Gwoźnica Górna	Kapliczka		Obok domu nr 375	Żel./bet	1845 r.				
33	Gwoźnica Górna	Zagroda - dom		Nr 81	drewn	1870 r.		Anna Pilecka		
34	Gwoźnica Górna	Skansenowa zagroda Antoniego Błądzińskiego – stajnia końska		Nr 67	drewn				A – 994 16.10.76	Muzeum biograficzne Przybosia Juliana
35	Gwoźnica Górna	- spichlerz		Nr 67	Kam./drewn.				A – 994 16.10.76	Muzeum biograficzne Przybosia Juliana
36	Gwoźnica Górna	- stodoła		Nr 67	drewn				A – 994 16.10.76	Muzeum biograficzne Przybosia Juliana
37	Gwoźnica Górna	- chałupa		Nr 67	drewn				A – 994 16.10.76	Muzeum biograficzne Przybosia Juliana
38	Gwoźnica Górna	Cmentarz rzym.-kat.		Dz nr 1992		XIX-XX w.			A – 994 16.10.76	Muzeum biograficzne Przybosia Juliana
39	Gwoźnica Górna	Pomnik			Mur.	1928 r.			B-726 17.07.1979	
40	Jawornik	Kapliczka		Obok domu nr 44	Mur. (kam.)	XVIII/XIX w.				
41	Jawornik	Kapliczka		Obok domu nr 122	Mur. (kam.)	I poł. XIX w.			A – 279 15.06.1960	
42	Jawornik	Zagroda – dom		Nr 273	drewn	4 ćw. XIX w.		Stanisław Ziobro		
43	Jawornik	Dom		Nr 312	drewn	4 ćw. XIX w.		Jan Ciuba		
44	Jawornik	Dawna szkoła		Dz. Nr 2965	drew	I poł. XX w.		UG Niebylec		

45	Konieczkowa	Kapliczka	Obok domu nr 268	mur	ok. poł. XIX w.		
46	Konieczkowa	Kapliczka	Obok domu nr 84		1910 r. (?)		
47	Konieczkowa	- piwnica	Nr 81	Cer. (kam.)	1874 r.	Paulina Majcher	
48	Konieczkowa	Zagroda - dom	Nr 236	drewn	1910 r.	Zofia Pilecka	
49	Konieczkowa	Dom	Nr 85	drewn	1939 r.	Zofia Znamirowska	
50	Konieczkowa	Dom	Nr 265	drewn	1958 r.	Stanisław Kozak	
51	Lutcza	Zespół kościoła filialnego p. w. Wniebowzięcia NMP - kościół		drewn	1464 r. (?)	Parafia Rzymsko- Katolicka w Lutczy	A – 1172 09.02.60 Kościół rozbud. I poł. XVI w., dobud. Zakrystii I poł. XIX w., dobud. wieży I poł. XVII w., pożar wieży i dachu 1670 r., przebud. Po 1722 r., remont . 1946 i 1976 r. LWH 436 obiekt posiada kartę ewidencyjną
52	Lutcza	- plebania		Mur.	1906 r.	Parafia Rzymsko- Katolicka w Lutczy	
53	Lutcza	- dzwonnica		mur	ok. poł. XIX	Parafia Rzymsko- Katolicka w Lutczy	A – 1233 14.03.2014
54	Lutcza	- pozostałość założenia obronnego (wały i fosy)			XV w.	Parafia Rzymsko- Katolicka w Lutczy	A – 1172 09.02.60
55	Lutcza	- starodrzew			XIX w.	Parafia Rzymsko- Katolicka w Lutczy	A – 1172 09.02.60
56	Lutcza	Dawny cmentarz rzym-kat. Z kaplicą i zespołem zabytkowych nagrobków.	Na starym cmentarzu	Kam.	II poł. XIX w.	Parafia Rzymsko- Katolicka w Lutczy	A – 1173 25.05.94 W pobliżu starego kościoła
57	Lutcza	Kapliczka	Obok domu nr 18	Kam.	1860 r.		
58	Lutcza	Kapliczka	Obok domu nr 434	Kam.	3 ćw. XIX w.		
59	Lutcza	Kapliczka	Obok domu nr 478	Kam.	3 ćw. XIX w.		
60	Lutcza	Kapliczka	Naprzeciwko domu nr 645	Kam.	XVIII/XIX w.		

61	Lutcza	Kapliczka	Obok domu nr 742	Kam.	k. XIX w.			
62	Lutcza	Kapliczka	Obok domu nr 750	Kam.	k. XIX w.			
63	Lutcza	Kapliczka	Obok domu nr 762	Kam.	k. XIX w.			
64	Lutcza	Kapliczka	Obok domu nr 810	Kam.	1887 r.			Obiekt posiada kartę ewidencyjną
65	Lutcza	Kapliczka	Obok domu nr 908	Mur. - glin.	3 ćw. XIX w.			
66	Lutcza	Kapliczka rodziny Urbanów		Kam.	XVI w. (?)		A – 259 24.09.59	Wewnątrz drewniana figura Marii Magdaleny pgr 4413/10
67	Lutcza	Pozostałości zespołu dworskiego - oficyna	Nr 345	drew	Pocz. XX w.			
68	Lutcza	- czworak	Nr 346	Mur.	k. XIX w.			Obecnie nieużytkowany
69	Lutcza	Dom	Nr 69	Drewn.	1888 r.	Maria Gołda		
70	Lutcza	Dom	Nr 145	Drewn	1910 r.	Jan Marczak		
71	Lutcza	Dom	Nr 143	Drewn	4 ćw. XIX w.	Stanisław Misiur		
72	Lutcza	Dom	Nr 171	Drewn	4 ćw. XIX w.	Wojciech Dudek		
73	Lutcza	Dom	Nr 329	Drewn	1930 r.	Józef Wnęk		
74	Lutcza	Dom	Nr 332	Drewn	4 ćw. XIX w.	Zofia Nycz		
75	Lutcza	Dom	Nr 334	Cegl.	l. 20 XX w.	Tadeusz Gołda		
76	Lutcza	Dom	Nr 599	Drewn	1928 r.	Ludwika Szurlej		
77	Lutcza	Dom	Nr 634	Drewn	XIX/XX w.	Józef Telesz		
78	Lutcza	Dom	Nr 792	Drewn	4 ćw. XIX w.	Józefa Kempieńska		
79	Lutcza	Dom	Nr 4	drewn	1884 r.	Maria Gołda.		
80	Lutcza	Dom	Nr 137	drewn	1880	Stanisław Misiur		
81	Lutcza	Cmentarz rzym.-kat.	Dz. Nr 5686		XIX-XX w.			
82	Niebylec	Kościół Parafialny p. w. Znalezienia Krzyża i Wniebowzięcia NMP		Mur.	1936-1943 r.	Parafia Rzymsko- Katolicka w Niebylcu		Proj. inż. T. Mulicki, bud. J. Urban, prace stolarskie W. Wójcikowski, prace rzeźbiarskie J. Kuczabski.

83	Niebylec	Star plebania			Drewn.	1914 r.	Parafia Rzymsko-Katolicka w Niebylcu		Część wyposażenia ze starego kościoła rozebranego w 1943 r.
84	Niebylec	Kaplica cmentarna			Mur.	1911 r.			Wybudowana z inicjatywy ks. proboszcza Błażeja Stopy. Po wybud. Nowej plebani (lata 80 XX w.) zaadaptowana na świetlice parafialną.
85	Niebylec	Kapliczka p. w. Matki Bożej			Kam..	I. 30 XX w.			Remont w latach 80 XX w., na miejscu starszej oznaczonej na mapie katastralnej z 1849 r.
86	Niebylec	Figura Św. Floriana			Mur. - kam.	I. 20 XX w.			
87	Niebylec	Krzyż z kapliczką p. w. Chrystusa Frasobliwego			Drewn.	II poł. XIX w.			Ustawiona na miejscu starej kapliczki bądź figury zaznaczonej na mapie katastralnej z 1849 r. na pamiątkę ocalenia z pożaru.
88	Niebylec	Kaplicz p. w. Św. Jana Nepomucena	Przy drodze do dworu i Błizianki		Mur.	XVIII/XIX w.			
89	Niebylec	Dawna synagoga			Mur.	k. XIX w.	UG Niebylec	A - 766 24.02.2012	Remont w I. 80 XX w. Gruntownie remontowana w 1973 r. i adoptowana na bibliotekę Wpis do rejestru zabytków ruchomych polichromii ściennej w dawnej synagodze B - 494 31.01.2012
90	Niebylec	Zespół dworski - dwór			Drewn. - mur.	XVI w. (?)		A - 1163 05.03.81	Rozbudowany po pożarze ok. 1772 r. (od strony wsch. i zach.). Ok. poł. XIX nadbudowa piętra. Nieużytkowany. Obiekt posiada kartę ewidencyjną.
91	Niebylec	- spichlerz			Drewn.	II poł. XIX w.			
92	Niebylec	- czworaki			Drewn.	XIX w.			
93	Niebylec	Dom			Cegl.	I. 20 XX w.			
94	Niebylec	Dom	Nr 20		Kam.	I. 20 XX w.			Obecnie siedziba Policji i USC Dawna siedziba szkoły żydowskiej

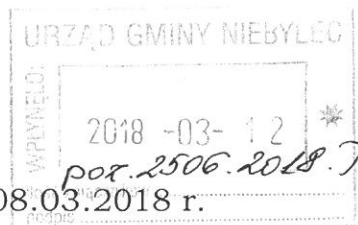
95	Niebylec	Dom	Nr 28	Kam.	1934 r.				
96	Niebylec	Dom	Nr 29	Cegl.	I. 30 XX w.			Wybud. na miejscu drewnianego	
97	Niebylec	Dom	Nr 30	Cegl.	I. 30 XX w.			Wybud. na miejscu drewnianego	
98	Niebylec	Dom	Nr 31	Drewn.	1927 r.				
99	Niebylec	Dom	Nr 32	Cegl..	I. 30 XX w.			Wybud. na miejscu drewnianego	
100	Niebylec	Dom	Nr 33	Cegl. .	ok. 1920 r.			Wybud. na miejscu drewnianego	
101	Niebylec	Dom	Nr 62	Drewn.	1933 r.			Wybud. na miejscu starszego z I poł. XIX w. zaznaczonego na mapie katastralnej z 1849 r.	
102	Niebylec	Kamienica	Nr 65	Cegl.	1933 r.			Remont w 1989 r., zniszczono detal architektoniczny w części zach. obiektu.	
103	Niebylec	Dom	Nr 130	Drew.	1895 r.			Dobud. ganków w I. 60 XX w.	
104	Niebylec	Kamienica	Nr 139	Cegl.	I. 30 XX w.			Remont w I. 80 XX w.	
105	Niebylec	Dom	Nr 140	Cegl.	1932 r.			Adaptacja poddasza na cele mieszkalne w 1985 r.	
106	Niebylec	Kamienica	Nr 141	Cegl.	1930 r.			Wybud. na miejscu drewnianego	
107	Niebylec	Kamienica	Nr 147	Cegl.	I. 30 XX w.			Wybud. na miejscu drewnianego	
108	Niebylec	Dom	Nr 199	Drewn.	ok. 1888 r.			Remont w I. 50 XX w.	
109	Niebylec	Układ urbanistyczny dawnego miasteczka Niebylec							
110	Niebylec	Cmentarz rzym-kat	Dz. Nr 373		XIX-XX w.				
111	Polomia	Zespół kościoła parafialnego p. w. Św. Mikołaja - kościół		Mur.	1557 r.	Parafia Rzymsko-Katolicka w Polomi	A - 845 10.10.74	Zakrystia z ok. poł. XV w. dobudowa kruchy 1614 r., pożar 1769 r., remont 1898, 1907-1913, 1952, 1957 pb 15 LWH 160 obiekt posiada kartę ewidencyjną	
112	Polomia	- dzwonnica		Mur. (kam.)	k. XIX w. (?)	Parafia Rzymsko-Katolicka w Polomi	A - 845 10.10.74	pb 15 LWH 160	
113	Polomia	- ogrodzenie		Kam. -	1907-1913	Parafia Rzymsko-	A - 845		

114	Połomia	- wikarówka		zel.		k. XIX w.	Katolicka w Połomi	10.10.74	Obecnie dom katechetyczny pb 15 LWH 160 obiekt posiada kartę ewidencyjną
115	Połomia	- plebania		Kam.		1860 r.	Parafia Rzymsko- Katolicka w Połomi		W okresie międzywojennym remont dachu
116	Połomia	- starodrzew				XIX w.	Parafia Rzymsko- Katolicka w Połomi	A – 845 10.10.74	
117	Połomia	Kaplica p. w. Św. Rozalii	Obok domu nr 116	Kam..		1891 r.	Parafia Rzymsko- Katolicka w Połomi		Obiekt posiada kartę ewidencyjną
118	Połomia	Kapliczka	Obok kościoła	Kam.		k. XVIII w.			Obiekt posiada kartę ewidencyjną
119	Połomia	Kapliczka	Na cmentarzu	Kam.		I poł. XIX w.			
120	Połomia	Kapliczka	Obok domu nr 4	Kam.		I. 20 XX w.			
121	Połomia	Kapliczka	Obok domu nr 209	Kam.		1930 r.			
122	Połomia	Kapliczka	Obok domu nr 170	Kam.		1885 r.			
123	Połomia	Kapliczka	Obok domu nr 206	Kam.		pocz. XX w.			
124	Połomia	Kapliczka	Obok domu nr 593	Kam.		2 poł. XIX w.			
125	Połomia	Kapliczka	Obok domu nr 389	Kam.		k. XIX w.			
126									
127	Połomia	Zagroda - dom	Nr 243	Drewn.		1920 r.	Stanisław Wiśniowski		
128	Połomia	- stajnia	Nr 243	Drewn.		Pocz. XX w.	Stanisław Wiśniowski		
129	Połomia	Zagroda - dom	Nr 259	Drewn.		4 ćw. XX w.	Zofia Pięciak		Obiekt posiada kartę ewidencyjną
130	Połomia	Dom	Nr 44	Mur.		1930 r.	Józef Bosek		
131	Połomia	Dom	Nr 209	Drewn.		1930 r.	Barbara Ficak		
132	Połomia	Dom	Nr 614	Drewn.		4 ćw. XIX w.	Helena Bosek		
133	Połomia	Cmentarz rzym-kat				XVIII-XX w.			
134	Połomia	Obelisk na miejscu partyzanckiej akcji AK 1944 r.	Przy drodze na granicy z Wyżnem	Bet. - kam. - żel.					

L.dz. Rz-RDZ.5120.6.2018.BS

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
z siedzibą w Przemyśle
Delegatura w Rzeszowie
35-064 Rzeszów, ul. Mickiewicza 7
tel./fax 17 853-94-61, 17 853-94-62
NIP: 795-20-71-175

Rzeszów, 08.03.2018 r.

**Wójt Gminy
Niebylec**

W odpowiedzi na pismo z dnia 27.02.2018 r. (L.dz. OR.4123.3.2018) w sprawie zaopiniowania projektu pn.: „Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Niebylec na lata 2017 – 2020”, Zastępca Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków informuje, że zgodnie z art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1446 z późniejszymi zmianami).

opiniuje pozytywnie ze stanowiska konserwatorskiego

przedłożony projekt „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Niebylec na lata 2017-2020”.

Z upoważnienia
Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
w Przemyśle
Grażyna Paniaż
GŁÓWNY SPECJALISTA
Delegatura Wojewódzkiego
Urzędu Ochrony Zabytków w Rzeszowie

Otrzymuje:

1. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków z/s w Przemyśle – Delegatura w Rzeszowie, ul. Mickiewicza 7

BS